

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Ungdomsbrottslighet som moralisk panik

*En kvalitativ innehållsanalys av framställningen av
ungdomsbrottslighet i svensk dagspress under åren 2019–2022*

Amanda Pålsson & Emmy Holmström

Kandidatuppsats (SOPB63)
HT 2022
Handledare: Mikael Sandgren

Abstract

Authors: Amanda Pålsson & Emmy Holmström

Title: “Juvenile delinquency as a moral panic – a qualitative content analysis of the presentation of juvenile delinquency in the Swedish daily press during the years 2019-2022”
(Translated title)

Supervisor: Mikael Sandgren

Assessor: Alexandru Panican

The aim of this study was to examine how the Swedish daily press constructs juvenile delinquency. We did this by studying 24 articles from three different Swedish newspapers. To qualify for the study, the articles had to include sufficient descriptions of the phenomenon of juvenile delinquency and juvenile delinquents. With social constructionism as a fundamental perspective, a thematic content analysis was made using Stanley Cohen’s theory of moral panic. We found that juvenile delinquents were either described as folk devils or as victims. Either the young criminals were described as reckless and dangerous or as helpless victims. We also found that certain people, the so-called experts, get a prominent role in the media and their statements verify the media’s image of what the newspapers write. These findings constitute a minority of our findings.

Keywords: juvenile delinquency, juvenile delinquents, young criminals, newspaper media, constructions.

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Begreppsförklaring	7
1.3.1 Ungdom	7
1.3.2 Ungdomsbrottslighet	7
2 Kunskapsläge	9
2.1 Litteratursökning	9
2.2 Tidigare forskning	9
2.2.1 Ungdom som samhällsproblem	9
2.2.2 Medias makt i samhället	11
2.2.3 Medias rapportering om ungdomsbrottslighet	13
3 Teoretiska utgångspunkter	16
3.1 Moralpanik	16
3.1.1 Stanley Cohens moralpanik	16
3.1.2 Moralpanik som vår teori	17
3.1.3 Kritik	18
4 Metod	20
4.1 Socialkonstruktionism som perspektiv	20
4.2 Metod och metodologiska överväganden	21
4.3 Källkritik	21
4.4 Tidningarna	22
4.5 Urval	22
4.6 Analysmetod	24
4.6.1 Kodning	25
4.6.2 Tematisering	26
4.7 Förförståelse	26
4.8 Metodens tillförlitlighet	27
4.9 Etiska överväganden	27
4.10 Arbetsfördelning	28
5 Resultat och analys	30
5.1 Ungdomsbrottsligheten som samhällsproblem	30
5.1.1 Den eskalerande brottsligheten	30
5.1.2 Utsatta områden	32
5.1.3 Överdrivna exempel	33
5.2 Offer eller folkdjävul?	34
5.2.1 Ungdom som folkdjävul	34
5.2.2 Ungdom som offer	35
5.2.3 Sociala risker	37
5.3 Åtgärder	40
5.3.1 Bakom lås och bom	40
5.3.2 Samverkan och förebyggande arbete	41
5.4 Experter och moralpanik	44
6 Avslutande diskussion	45
6.1 Sammanfattning av resultat	45
6.2 Avslutande reflektioner	46
7 Referenser	48
8 Bilagor	51
8.1 Bilaga 1	51

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Det var den 21 mars i år som en 18-årig elev utförde en attack på Malmö Latinskola (Mål B 3113-22, Malmö tingsrätt). Två kvinnliga lärare i 50-årsåldern mördades hänsynslöst inne på skolan. Rättegången pågick under juli månad i Malmö tingsrätt och den 9 september presenterades domen, livstids fängelse. (ibid.)

Domen är att anse som historisk då gärningsmannen är den första 18-åringen i Sverige att dömas till ett sådant högt straff sedan lagändringen om slopad straffrabatt trädde i kraft den 2 januari i år. Riksdagens beslut innebär att de särskilda påföljderna för unga *endast* ska gälla för ungdomar som är under 18 år då brottet begås (JuU5 2021/22). Beslutet påverkar ungdomar i åldern 18-20 år som numera ska dömas som vuxna när det gäller brott där påföljden uppgår till fängelse i ett år eller mer. Vidare ska det inte krävas särskilda skäl för att döma unga myndiga lagöverträdare till fängelse. (ibid.)

I Sverige har det funnits en tradition med bred förankring att rättsligt särbehandla ungdomar som begått brott (Holmberg 2022, s. 378f). Tanken är baserad på att ungdomar som begår brott ofta är socialt utsatta och har ett särskilt behov av stöd, vilket inneburit en utgångspunkt att hänsyn måste tas till detta och att det straffrättsliga ingripandet ska anpassas därefter. Hänsyn ska vidare tas till den unges särskilda förhållanden, begränsade erfarenheter och brist på mognad. Bakgrunden till slopandet av straffrabatten är den ökade grova gängbrottsligheten som finns i de socialt utsatta områdena, gängbrottslighet där gärningspersonerna många gånger är under 21 år. För att minska skjutningarna har diskussion förts i den kriminalpolitiska debatten med fokus på att skärpa straffen, trots kritik att det saknas forskning som visar att straffskärpningar har förebyggande effekter. Ett argument för straffskärpning har å andra sidan varit att för mycket vikt och hänsyn tagits till de ungas bristande mognad och att straffrabatten strider mot rättsväsendets legitimitet. När förslaget lades fram om den slopade straffrabatten sa majoriteten av remissinstanserna nej, bland annat med motivering att ungdomsbrottsligheten inte ökat i relation till de föreslagna straffskärpningarna. (ibid.)

Under 1990-talet har vi kunnat bevittna många olika exempel på hur medierna profiterar på frågor om lag och rätt, ibland genom att själva iscensätta en händelseutveckling (Pollack 2001, s. 18). Den samtida journalistiken om brott och straff är ofta lockad av att tillmötesgå och spela på vad som uppfattas som publikens värderingar. Mediepubliciteten kan vara av stor vikt för politiker som vill genomföra olika förändringar i lagstiftningen (Pollack 2001, s. 40). Hänvisningar till det så kallade allmänna rättsmedvetandet förekommer ofta i kriminalpolitisk och rättspolitisk debatt. Rättsmedvetandet som är ett omdebatterat begrepp grundar sig i tanken att rätten ska ha sin grund i folkets rättsmedvetande. I Pollacks studie framgår det att aktörer inom rättsväsendet uppfattar goda mediestrategier som ett sätt att skapa bred acceptans för exempelvis införandet av nya påföljder. (ibid.)

Det finns en stereotypisk bild av brottslingen som normbrytande och ond (Edelman 2001, s. 112ff). Brottslighet i sig ses som ett hotfullt socialt problem samtidigt som den värsta typen av brottslighet omfattas av många andra sociala problem, som arbetslöshet och fattigdom. Dessa bakomliggande faktorer är svårare att få syn på och genom språket skapas det en verklighet där den typen av problem är svåra att lyfta fram. På grund av detta ses brottslingen som en "galen" person och fokus skiftar, från ett socialt problem och förvandlas istället till ett problem som är individbaserat. (ibid.)

Idag har vi slopat straffrabatten, en omdebatterad lagändring har skett i Sverige där vissa ungdomar kommer få allvarigare konsekvenser för sina brottshandlingar. Handlingar som utförs i en ung ålder där man kan fråga sig om åldern faktiskt ska vara en förmildrande omständighet? Vidare har vi ett samhälle där olika uppfattningar och fenomen ständigt konstrueras, inte minst genom media. Brottslighet som gärna förknippas med individuella galningar men som i själva verket ofta innefattar något mycket mer komplext än så. Inte minst de sociala problem som finns i vårt samhälle och som många gånger inte uppmärksammas. Detta i form av exempelvis arbetslöshet och fattigdom. Edelman (2001, s. 2) poängterar att vi ofta inte ser till helheten och därför fattar beslut som baseras på en mindre del av den totala gruppen. Inom media görs det ofta medvetna försök att vilseleda allmänheten utifrån ett vinstintresse. På grund av detta är den historiska dokumentationen många gånger missvisande, exempelvis har fattiga i alla tider vanligtvis porträtterats som inkompetenta eller lata snarare än som offer för ett ekonomiskt system som de inte kan påverka. På liknande sätt skildras ofta framtiden i ett falskt ljus för att skapa stöd för särskilda politiska åtgärder och intressen. (ibid.)

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur svensk dagspress konstruerar ungdomsbrottslighet.

Syftet preciseras genom följande frågeställningar:

- Hur framställer tidningarna ungdomsbrottslighet?
- Vilka betydelser förknippas med ungdomsbrottslingar?
- Hur presenterar tidningarna olika lösningar?

1.3 Begreppsförklaring

1.3.1 Ungdom

Begreppet ungdom är ett relativt nytt begrepp som etablerades först under 1940-talet, tidigare fanns inte denna mellanperiod utan individen gick i stort sett direkt från barn till vuxen (Estrada, Flyghed & Nilsson 2022, s. 23f). Vidare är det ett svårdefinierat begrepp då innehållet inte alltid är givet. Begreppet ungdom kan avgränsas på många olika sätt, bland annat genom en *fysiologisk-biologisk* avgränsning som innefattar den ålder då individen genomgår puberteten, vanligtvis vid 12-14 års ålder. Den *känslomässiga och psykologiska* utvecklingen är en annan sådan som innefattar den period då individen utvecklar sin identitet, en period som sträcker sig mellan åldersspannet 11-20 år, eller den period då den unge växer in i en gemenskap med jämnåriga och därmed frigör sig från sin egen familj. Detta är en avgränsning som sker utifrån *sociala* kriterier. (ibid.) Ungdomsperioden beskrivs alltså med en mängd olika åldersintervaller och flera av dessa avgränsningar är svåra och problematiska för oss i denna studie att applicera.

Vidare ses inte åldern i form av en siffra som avgörande för vår studie utan vi kommer istället ha som utgångspunkt att låta materialet styra och ange vad begreppet ungdom innefattar. Dessutom består studiens empiri av tidningsartiklar där åldern på gärningspersonen inte heller alltid redovisas. Vi kommer istället att vara uppmärksamma på alternativa beskrivningar av personens ålder, exempelvis i form av “unga”, “ung man” eller “ungdom”.

1.3.2 Ungdomsbrottslighet

“Den brottslighet som ungdomar begår” är en generell och tydlig förklaring på begreppet

ungdomsbrottslighet (Estrada, Flyghed & Nilsson 2022, s. 26). Brottslighet har dock flertal olika definitioner som bygger på olika principer. En sådan definition är det legalistiska perspektivet, som innebär att de handlingar som enligt lag är straffbelagda är att anses som brottsliga. En annan definition är att fokus läggs på själva handlingen, där brottsligheten ses som ett avvikande beteende som strider mot samhällets acceptans, något som kritiserats då detta är något relativt snarare än absolut. Kritiker menar att handlingar som uppfattas som brott förändras över tid samt att omvärldens reaktion ses som inflytelserik. (ibid.)

Vi vill understryka att vi inte har gjort någon skillnad på gärningspersoner som är misstänkta eller faktiskt dömda för det omskrivna brottet. Det är vidare konstruktionen av ungdomsbrottslighet i media som vi är intresserade av och inte hur de lagförs.

2 Kunskapsläge

2.1 Litteratursökning

En litteratursökning har gjorts i databaser som LUBsearch, Google Scholar och SwePub. De sökord som har använts i olika kombinationer är ungdomsbrottslighet, media och brott, juvenile violence, young criminals, media and society.

2.2 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer ett urval av tidigare forskning på området att presenteras. Den forskning som vi har valt att redogöra för i detta avsnitt består av rubrikerna *ungdom som samhällsproblem*, *medias makt i samhället* samt *medias rapportering om ungdomsbrottslighet*. Ungdomar framställs ofta som en grupp som tillskrivs ansvaret för det problematiska som sker i samhället. Genom språket konstrueras en verklighet där brottslingen målas upp på ett visst sätt med vissa egenskaper. Olika sociala risker har inom forskningen på området visat sig påverka vilka som begår brott. Media är ett verktyg i vårt samhälle som ständigt är närvarande, med en kraft att nå ut till många och med valmöjligheten att styra över innehållet. Därmed kan media förstås som en aktör som har stort inflytande över den verklighetsbild som konstrueras i samhället och besitter således en stor makt över människors tankar.

Med hjälp av den presenterade forskningen på området kommer läsningen av analysavsnittet att bli begripligt för den som tar del av studien. Forskningen anses vara relevant för att få en djupare förståelse för studiens syfte.

2.2.1 Ungdom som samhällsproblem

Edelman (2001, s. 112f) menar att vi är fångade i en ond cirkel, en ond cirkel där brottslighet skapar en kraftig symbolik och falsk logik. Detta bidrar i sin tur till att främja mer brottslighet, där missuppfattningarna och de negativa sociala konsekvenserna har eskalerat. Språket ses som centralt för riktlinjer och övertygelser när det kommer till brott och förståelsen av språk har förändrats, en förståelse för att språket inte ger oss en beskrivning av en objektiv värld utan att språket istället skapar och konstruerar våra verkligheter. Brottslighet

i sig ses som ett dramatiskt och hotande socialt problem där både gärningsmän och offer målas upp på ett iögonfallande vis. (ibid.) Gärningsmännen uppfattas vanligen som misstänksamma eller onda och avviker från de normer som finns i medelklasssamhället. (ibid.) Två olika perspektiv kopplade till ungdomsbrottslighet presenteras av Estrada, Flyghed och Nilsson (2022, s. 22). Perspektiven redogör för vem som har ansvar för kriminaliteten och presenteras å ena sidan som omvårdnadsperspektivet som lägger ansvaret för ungdomens kriminalitet på faktorer som ungdomen själv inte kan styra över. Å andra sidan straffandeperspektivet där hela ansvaret istället läggs på ungdomen själv. (ibid.)

Enligt Estrada (1999, s. 5f) representerar ungdomen den samhällsgrupp som befinner sig närmast de förändringar som ständigt sker i samhället. Ungdomar får därmed ofta symbolisera det problematiska i samhällsförändringen. Den negativa bilden av ungdomars livsstil leder till en sammankoppling av ungdom, avvikande beteende och brottslighet. Begreppet "ungdomsbrottslighet" ger uttryck åt mer än att det gäller brott som begås av ungdomar, det kanaliseras också delvis den oro som finns kring vår samtid. (ibid.)

Vissa övergripande mönster när det gäller brottslighetens fördelning menar Nilsson och Bäckman (2022, s. 267f) är bestående, bland annat att män, yngre personer och de som kommer från resurssvaga hemförhållanden är mer brottsaktiva. Ahlander (1959, s. 65ff) presenterar liknande resultat i sin studie som visar att det är större chans att en ung person begår brott än en äldre person och att ungdomar som växt upp i socialt utsatta områden eller under svåra hemförhållanden präglad av till exempel alkoholism, psykisk ohälsa, fattigdom eller våld i större utsträckning faller in i brottslighet än ungdomar som växer upp i trygga familjeförhållanden i gott ställda områden. Nilsson och Bäckman (2022, s. 267f) poängterar dock att detta inte innebär att de inte kan genomgå en förändring eftersom samhällsförändringar kan påverka olika grupper i samhället och en ökning eller minskning i brottslighetens fördelning kan ske. För att förstå skillnader i brottslighet mellan individer uppväxta vid olika tidpunkter menar Nilsson och Bäckman att faktorer på samhällsnivå är av betydelse. De förutsättningar som ges av samhället påverkar brottsligheten och man kan därmed inte endast se till individuella faktorer. Utbildningssystem och arbetsmarknad är exempel på strukturella förhållanden som kan påverka, men också samhällets bild av brottsligheten för tillfället, hur den prioriteras och bemöts. (ibid.) Ahlander (1959, s. 65ff) menar att exempelvis i takt med urbaniseringen och att fler och fler flyttade in i städerna ökade också frestelserna för unga att begå brott. Anonymiteten som det innebar att leva i en

storstad medförde att hämningarna kring att begå brottsliga gärningar försvagades. Även det faktum att levnadsstandarden förbättrades och det fanns mer utrymme för fritid och mer spännande möjligheter att spendera pengar, är något som naturligt ledde till ett större behov av pengar. (ibid.) Edelman (2001, s. 112f) hävdar att den farligaste brottsligheten är omsluten av mer omfattande sociala problem, bland annat av faktorer som arbetslöshet och fattigdom. Till skillnad från brottslighet är dessa bakomliggande problem både svåra att få syn på men också svåra att förstå. Med hjälp av språket, symbolism och kategorisering kan vi regelbundet skapa en verklighet, en värld, där den senare uppsättningen av problem är svåra att lyfta fram. Istället utesluts ofta roten till brottslighet och placeras istället i de patologiska tendenserna, det vill säga i de "onormalheter"/avvikelser hos den som begår brottet eller gärningen. Detta gör att fokus skiftar och ett socialt problem förvandlas till ett individuellt sådant och problemets ursprung ignoreras. (ibid.)

Inom svensk kriminologi har det sedan slutet 1970-talet funnits en debatt kring ungdomsbrottslighetens utveckling (Estrada 1999, s. 13). Ungdomars brottslighet är något som engagerar och oroar människor eftersom ungdomen är framtiden, ungdomars brottslighet uppfattas som ett tecken på framtidens sociala problem. (ibid.) Genom ett tal från kriminalchef Alvar Zetterquist år 1955 får vi en bild av tidens uppfattning om problemen kring brottsligheten (Pollack 2001, s. 151). I talet framkommer en oro för den ökande kriminaliteten i samhället och hur "bovarna" blir mer proffsiga i sitt utförande. Ungdomens utveckling är något som lyfts som en betydande faktor i talet. Vidare redovisas en övertygelse om att ett bra samarbete mellan polis, allmänhet och press är nödvändigt för att vända den oroande trenden. Man bekymrar sig över ungdomsligors framfart, ligorna som verkar bestå av enbart pojkar. Ligorna gör inbrott och stjälar till exempel bilar, cigaretter eller livsmedel. Ungdomskriminaliteten väcker stor oro och det diskuteras orsaker och åtgärder kring fenomenet, bland annat att ungdomarna saknar meningsfull sysselsättning och därmed hamnar snett. Något som kan åtgärdas med organiserade aktiviteter och bra vuxna förebilder. Drastiska ingripanden i ett tidigt stadium i ungas kriminella karriär är något som också är omskrivet under tiden då detta samhällsproblem uppmärksammas. (ibid.)

2.2.2 Medias makt i samhället

Hallgrimsdottir et al. (2008, s. 121f) skriver om media som en samhällsfunktion som utbildar, underhåller och informerar. På vilket sätt till exempel sexualitet, kön och klass framställs i

media är viktigt för individers personliga och sociala utveckling. Om en viss grupp framställs på ett dåligt eller förtryckande sätt i media kan detta få negativa konsekvenser för en individ som tillhör den specifika gruppen, oavsett om det som presenteras är sant eller inte. (ibid.) Curran, Gillanders och Mahmalat (2022, s. 250) hävdar att media bör erkännas som en kraftfull enhet i sin egen makt snarare än att bara beskrivas som ett verktyg för politisk kommunikation. Medierna räknas till en av de faktorer som under 1900-talet påverkat och påverkar kriminalpolitiken (Pollack 2001, s. 103). Bland annat är det genom media som olika rörelser och påtryckningsgrupper kan framföra sina budskap och föra debatt. Media i sig är ett påtryckningsmedel i många frågor, däribland politiska och kan med sina stora resurser driva kampanjer i riktningar som är förutbestämda. Att påstå att detta är något som inte påverkar politiker vore fel. (ibid.) Dahlstedt (2015, s. 103) exemplifierar detta genom att skriva att politiken idag har medialiserats, det innebär att politikens spelfält omvandlats likväl som det sätt på vilket politik utförs. Dagens politik närmar sig populärkulturen och massmedias logik och idag är det nästan omöjligt för politiker att inte använda sig av media. Medienärvaro och uppmärksamhet är av ökande strategisk betydelse. (ibid.) Vidare menar Lars B Ohlsson (1997, s. 130) att nyhetsproduktionen styrs av två faktorer. Kravet att producera nyheter men också kravet att göra ett relevant urval av vilka nyheter som faktiskt ska publiceras. En del nyheter väljs ut för att sedan anpassas medan andra avvisas, det är alltså medias organisering och arbetssätt som påverkar vilka "problem" som uppmärksammas samt inställningen till dem. (ibid.) Att sälja nyheter är det som massmedia livnär sig på och de nyheter som säljs anses därför ha ett så kallat högt nyhetsvärde (Ohlsson 1997, s. 131).

Media uppmärksammar ungdomskriminalitet oproportionerligt mycket, både vad gäller fakta men också i jämförelse med andra ungdomsämnena (Ruigrok et al. 2017, s. 908). Ohlsson (1997, s. 131) hävdar att nyheter om kriminalitet och våld som dessutom kan kopplas ihop med ungdomar är ett exempel på nyheter med ett högt nyhetsvärde, något som journalister är väl medvetna om. Detta innebär att det journalistiska urvalet i media därmed blir begränsat och på så vis även förutsägbart. Olika tekniker används när en nyhet framställs av journalister, enskilda individer och grupper presenteras gärna för att ge nyheterna ett ansikte. (ibid.) Pollack (2001, s. 25) presenterar flera exempel som väcker en rad frågor kring relationen mellan media och brott i dagens samhälle. En sådan gäller vad media betyder för processer av kriminalisering respektive avkriminalisering, för själva uppmärksamheten på och definitionerna av vad som vid en given tidpunkt är att betrakta som brottsligt. En annan rör vilken roll journalistiken spelar för förändringar av lagstiftningen och huruvida det är i media

sociala problem definieras. (ibid.)

2.2.3 Medias rapportering om ungdomsbrottslighet

Man kan säga att det är i utvecklingen av den sociologiska traditionen från 1970-talet som forskningsfältet “media och brott” uppstår (Pollack 2001, s. 32f). Det var medias sociala konstruktioner av världen och dessas betydelse för samhällets uppfattningar och reaktioner på social avvikelser och brottslighet som denna intresserade sig för. Flera “nyckeltexter” publicerades, som behandlade mediernas selektion och representation av social avvikelser och brottslighet samt effekterna av denna typ av medierepresentation. Texterna skildrade medierna som en sorts industri med fabriker som tillverkade nyheter där avvikare stigmatiserades. Journalistiken bidrog till att förstärka social avvikelser genom miss- eller överrepresentation av sociala problem, vilket i sin tur ledde till ökad kontroll från polisen. Detta ledde till intensivare mediabevakning och med jämna mellanrum skapades moralpanik kring olika fenomen som tolkades som personifieringar av ondskan. Samspelet mellan media och samhällets kontrollinsatser gjorde så att en rörelse mot ett lag-och-ordningssamhälle legitimerades och ett betydligt mer auktoritärt sätt för polisen att hantera vad som tillsynes var en “kris”. (ibid.)

Estrada (2022, s. 410f) studerade hur den svenska ungdomsbrottsligheten uppmärksammades av svenska dagstidningar under andra halvan av 1900-talet. Studien utgick från tidningars ledarsidor och visade att ledarsidors uppmärksamhet av ungdomsbrottslighet under denna period har gått igenom stora förändringar. Genom att ta del av tidningars ledarsidor, det vill säga opinionsbildande sidor som tidningens politiska redaktörer står bakom menar Estrada att man kan få syn på de samhällsfrågor som anses vara de mest angelägna för stunden. Problem kopplades i början av 1950-talet till vård av unga lagöverträdare för att sedan skifta fokus och uppmärksamhet till ungdomskravaller och bråk vid demonstrationer under andra halvan av 1960-talet. Vidare skriver Estrada att ungdomar och våld inte hade en jättestor del i tidningarna under perioden 1950-1965. I artiklar under perioden 1980-1985 beskrevs ungdomsbrottslingen ofta som ett problembarn som var känd av myndigheterna och representerade en minoritet av ungdomarna, något som kommer att ändras år 1986. (ibid.)

Ohlsson (1997, s. 90f) skriver att begreppet ungdomsproblem hade en central och framträdande roll i massmedia under hela 1980-talet. Till grund för massmedias ökade

rapportering låg ett flertal händelser som inträffade under 1986, inte minst mordet på Olof Palme. Den ökade rapporteringen påverkade i sin tur diskussionen om ungdomsvåldet. (ibid.) Händelserna beskrevs som brutala av media och porträtterades som meningslöst och oprovocerat våld (Ohlsson 1997, s. 92f). Skapandet av dessa generaliseringar av media skapade en bild, en hotbild, av att ungdomsvåldet genomsyrade hela samhället och händelser överdrevs och förvrängdes. (ibid.) Våldet beskrivs som ökande och allt grövre, en ny bild av gärningsmannen presenteras där han framställs som oberäknelig, känslökall och välartad (Estrada 2022, s. 412f). I bakgrunden hamnar den sociala aspekten. Åren efter 1986 följs av artiklar där våldet inte beskrivs som stigande i samma mån. Artiklar om ungdomsvåldet skrivs dock fortfarande, nu när fenomenet satts på kartan. Vidare ses ungdomsbrottslingen återigen som en liten del av samhällets ungdomar och problemet reduceras till ett fåtal "värstingar". Idén om inkapacitering vinner gehör som syftar till att oskadliggöra individer främst genom ett frihetsberövande och därmed begränsa individens förmåga att begå brott. (ibid.)

Ohlsson (1997, s. 95) menar att olika aktörer som massmedia, socialtjänst, polis och andra liknande grupper konstruerade en bild av ungdomsproblem, en stereotypisk och förstörd sådan som ledde till krav på åtgärder i samhället. Effekten av den konstruerade bilden ledde till att lokala och statliga organisationer påverkades av dessa krav och blev tvungna till att tillmötesgå dem, trots att deras egna utredningar inte alltid pekade på samma sak. Även gängen själva påverkade och bidrog till föreställningen i form av rykten och mytbildning, men främst visar studier att ungdomarna fick dessa bilder genom den bild som media målade upp. (ibid.) Ökningen av våldet var en så kallad massmediakonstruktion (Ohlsson 1997, s. 97). Vidare menar Ruigrok et al. (2017, s. 908) att all nyhetsrapportering bidrar till rädslan för brott i samhället.

Vilket kraftfullt inflytande media har i definitionsprocesser av det som kategoriseras som avvikande eller brottsligt beteende redovisas genom en rad senare studier (Pollack 2001, s. 35). Detta görs genom att skapa och lansera nya brottstyper, eller genom att förändra människors uppfattning och känslighet för vissa beteenden. Vidare exempel är de brittiska studier som visat hur medieuppmärksamhet kring den förödmjukade behandlingen av våldtäktsoffer under 1980-talet ledde till en reform. Parallellt medförde den en ökning av anmälda våldtäkter och en ökning av antalet registrerade våldtäktsbrott. Det finns även flera studier som visat hur mediernas konstruktioner och tendens att förstärka uppmärksamheten

kring vissa kategorier av brott medverkar till en ökning av den registrerade brottsligheten.
(ibid.)

3 Teoretiska utgångspunkter

Nedan kommer vi att redogöra för den teoretiska utgångspunkt som har valts för studien. Vi kommer att använda oss av *moralpanik* som teori för uppsatsen. Teoribildning kring moralpanik kretsar framförallt från sociologen Stanley Cohen och hans studie *Social Devils and Moral Panics* som utgavs första gången år 1972.

Vi kommer börja med att kortfattat redogöra för Stanley Cohens ursprungliga version av moralpaniken för att sedan beskriva Gustafsson och Arnbergs något förenklade variant och de mekanismer och begrepp som de presenterar. Vidare kommer vi att lyfta den kritik som teoribildningen fått och hur den utvecklats med åren. Utgångspunkten för uppsatsen är det socialkonstruktionistiska perspektivet vilket presenteras närmare i metodavsnittet.

3.1 Moralpanik

3.1.1 Stanley Cohens moralpanik

Då uppsatsen belyser förhållandet mellan ungdomsbrottslighet och media är Stanley Cohens teori om moralpanik intressant att applicera. Sociologen Stanley Cohen myntade begreppet moralpanik år 1972 i samband med studien i boken *Folk Devils and Moral Panics – the Creation of the Mods and Rockers*. Studien syftade till att undersöka hur samhället reagerade på två ungdomsgruppers konflikt, en konflikt som sedan dramatiserades av medierna och skapade en så kallad moralpanik.

Cohen (2002 s. 1) hävdar att samhällen ibland verkar vara föremål för perioder av moralisk panik, då exempelvis ett tillstånd, en person eller en grupp av personer definieras som ett hot mot samhälleliga värderingar och intressen. Vidare presenterar massmedia “fenomenet” på ett förenklat och stereotypiskt vis, ibland är “fenomenet” välkänt sedan tidigare och som åter får fokuset riktat mot sig medan det ibland kan handla om ett nytt sådant. Experter har en viktig roll i moralpanik, de uttalar sig om sina diagnoser och lösningar. Vissa gånger glöms och försvinner då paniken bort medan den andra gånger stannar kvar. Paniken kan då få konsekvenser som bidrar till en effekt på samhällsuppfattningar och kan vidare leda till en politisk påverkan. (ibid.) Ofta använder sig media av experter för att verifiera sin framställning av situationen (Cohen 2002, s. 9).

Tre faktorer behövs för att moralpanik ska uppstå (Cohen 2002, s. xii). Först och främst en lämplig fiende som ska vara lätt att fördöma med en så liten makt som möjligt, för det andra ett lämpligt offer som man lätt kan identifiera sig med och slutligen krävs en uppfattning om att det kan innebära konsekvenser för hela samhället. (ibid.) Vidare menar Cohen (2002, s. xxviii) att begrepp som avvikelseförstärkning och moralisk panik har en symbiotisk koppling till antaganden om massmedia samt att massmedia är den primära källan till allmänhetens kunskap om avvikelser och sociala problem. Media sätter agendan, med andra ord väljer media ut de problematiska eller avvikande händelser som anses ha värde för att sedan filtrera ut vilka av dessa händelser som är lämpliga för moralisk panik. Medierna skärper eller fördummar sedan retoriken för moralisk panik, eller rent av är de som bryter tystnaden och gör själva anspråket. (ibid.)

3.1.2 Moralpanik som vår teori

Vi kommer utöver ovanstående grundantaganden vidare även använda oss av Gustafsson och Arnbergs version av moralpanik då vi finner de mekanismer som nedan presenteras mer fördelaktiga utifrån vårt material. Viktigt att poängtera är att Gustafsson och Arnbergs version inte skiljer sig från Cohens ursprungsversion, men att den dock ses som en förenklad variant av den vilket gör den lättare att applicera. Sammantaget kan moralpanik som teori beskrivas som ett drama där en rad olika aktörer och processer initierar, upprätthåller och avslutar dramat, en process som hela tiden pågår (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 17ff). Att påpeka är att vi inte undersöker hela dramat som Cohen gör och inte heller ett och samma drama över tid. Vi plockar istället ut olika delar ur olika dramen för att se vad som är gemensamt över tid och vinklar därför vår undersökning för att ge en mer allmän bild av medias framställning av fenomenet. Detta innebär att vi inte kan ge en lika tydlig bild över processen för den moraliska paniken i varje enskilt fall, på det sätt som Cohen gör.

Massmedier är en av de viktigaste aktörskategorierna då dessa har förmågan att sprida ett budskap både på ett effektivt och snabbt sätt (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 17ff).

Allmänheten och agenter för social kontroll är två andra viktiga grupper för teoribildningen. Agenter för social kontroll syftar bland annat till polis och politiker. Allmänhetens reaktion är helt avgörande för att en moralpanik ska uppstå, när media och allmänheten är eniga om att en fara föreligger kan detta vidare sätta press på exempelvis polis och politiker att reagera, åtminstone symboliskt. Detta inte sällan utifrån bristfälligt underlag då det enligt

teoribildningen vanligtvis sker genom snabba processer. Detta kan vidare få en konsekvens i form av skärpt lagstiftning. Vidare är *moralentreprenörerna* en annan grupp med en central roll i teorin och innefattar de experter, ofta självutsedda sådana, som får en framträdande ledarroll i media och ses som drivande i paniken. Stanley Cohen myntade även begreppet *folkdjävlar* som är själva objektet för moralpaniken. En folkdjävul kan både vara en individ, en grupp eller ett ting och är den aktör som pekats ut som ansvarig för oordningen och den framkallade faran och som således blir den lämpliga fienden. (ibid.)

Moralpaniken innefattar fem olika mekanismer (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 21). *Aktivt ingripande och social kontroll* innebär ett krav från samhället att något måste göras för att stoppa fenomenet. Detta kan antingen ske genom att den befintliga lagstiftningen tillämpas hårdare eller i form av en ny lagstiftning. *Disproportionalitet* syftar till att fenomenet överdrivs i samhället, exempelvis genom aktörer som media. Den tredje mekanismen, *hörsägen*, innebär att de som kritiserar fenomenet agerar på just detta. Det vill säga att kritikerna utgår ifrån andras bedömningar om problematiken utan att själva vara mer än ytligt pålästa på fenomenet. Den fjärde mekanismen är *objektivism* som handlar om att istället för att de bakomliggande sociala problemen till varför ett fenomen uppstått undersöks, fokuserar kritiker på specifika händelser inom fenomenet. Detta innebär att de faktiska sociala problemen många gånger hamnar i skymundan. Slutligen är den sista mekanismen *överdrivna exempel* som syftar till att de mest extrema exemplen porträtteras som om de vore generella. (ibid.)

3.1.3 Kritik

Moralpanik som begrepp är idag mycket mer väletablerat i det vardagliga språket än vad det varit förut (McRobbie & Thornton 1995, s. 559). Fenomenet i sig har blivit ett redskap för bland annat politiker och journalister vilket har lett till att begreppet tappat den innebörd som det tidigare haft. Detta har resulterat i en hel del kritik. Tidigare var moralpaniken ett oavsiktligt resultat av journalistisk praktik som idag verkar ha blivit något media till och med strävar efter. (ibid.)

Annan kritik som framförts gäller den sista delen av begreppet, det vill säga "panik"-delen (Kauranen 2008, s. 52). Ordet "panik" menar man har en nedvärderande karaktär eftersom ordet i sig antyder att förståelsen av något som problematiskt inte blir taget seriöst utan

snarare ses som något överdrivet och irrationellt, eller med andra ord panikartat. (ibid.) Seriöst menad kritik kan avfärdas som en känslobaserad snarare än en faktabaserad reaktion (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 14). Vidare har moralpanik fått kritik för sitt sätt att beskriva det "onda", till exempel när media definierar en ungdomsgrupp som det onda, det vill säga som en folkdjävul (Kauranen 2008, s. 52). Ungdomsgruppen blir då offer för moralpanik. Modellen tar inte hänsyn till att media idag har en annan roll och att det moraliska fördömandet därmed inte alltid behöver ses som något negativt eller stigmatiserande. Detta innebär att moralpaniken också kan fungera som god publicitet eller som ett symboliskt kapital, beroende på mottagaren som exponeras för den. (ibid.) Utifrån kritiken kan en förståelse ges för att media idag har en annan plats, dels då det finns fler alternativ av medier idag och dels att medierna har en annan funktion, till exempel sociala medier där många har egna plattformar där man kan göra sin röst hörd. I och med detta kan vi också förstå att de officiella medierna i form av exempelvis dagstidningar inte blir den enda mediekanalen och får därför en mindre roll i det moderna samhället.

Trots den kritik som moralpaniken fått sedan Stanley Cohens genomslag av begreppet har vi ändå valt att använda oss av den som en teoretisk utgångspunkt för denna uppsats. Vi anser att teorin i stora drag fortsatt är relevant, trots att den, liksom allt annat behövt utvecklas och revideras i takt med att åren gått och en utveckling skett i samhället. En annan kritik som skulle kunna riktas mot teorin är att den inte tar hänsyn till den digitala utvecklingen och framfarten av sociala medier. Detta innebär att massmedia idag inte är den enda informationskällan som den var då begreppet myntades. Vi vill dock poängtera att perspektivet trots ovanstående kritik ändå bedöms vara relevant för oss, då vi vill undersöka just hur media i form av dagstidningar redogör för ungdomsbrottslingar och ungdomsbrottslighet.

4 Metod

Under följande avsnitt kommer metodologiska överväganden presenteras samt motiveras. Vi kommer börja med att redogöra för socialkonstruktionismen för att ge en förförståelse för vår utgångspunkt i analysarbetet.

4.1 Socialkonstruktionism som perspektiv

Denna uppsats utgår från socialkonstruktionism som perspektiv. Studiens syfte är att fördjupa förståelsen kring hur dagspress konstruerar ungdomsbrottslighet och ungdomsbrottslingar. Media är en typ av kommunikationsform som bygger på språket och artiklarnas formuleringar kan därmed skapa olika konstruktioner som i sin tur påverkar vår tolkning av olika fenomen. Perspektivet blir på så sätt ett redskap för studiens analysdel.

Vivien Burr (2015, s. 2) menar att det inte finns en enhetlig definition av socialkonstruktionism men att utgångspunkterna för teorin kan utgå från fyra grundantaganden. Dessa fyra grundantaganden är ett kritiskt förhållningssätt till kunskap som tas för given, en förståelse av att kunskap har en kulturell och historisk prägel, en förståelse av det samband som finns mellan kunskap och sociala processer och slutligen en förståelse för sambandet mellan kunskap och social handling (Burr 2015, s. 3ff). Socialkonstruktionismen menar att vi konstruerar vår verklighet genom interaktion människor emellan och förnekar därmed att vår kunskap är en direkt verklighetsuppfattning eftersom ett sådant objektiva faktum inom socialkonstruktionismen inte existerar (Burr 2015, s. 9). Detta innebär att alla människor beskriver sin verklighet utifrån sin egen relation till omvärlden och därmed konstruerar vi verkligheten (Burr 2015, s. 51). När människor delar världsuppfattning kan också betydelser för olika fenomen skapas. (ibid.) Burr (2015, s. 54) poängterar att språket är grundläggande för socialkonstruktionismen och ett verktyg för människan att skapa och strukturera sin upplevelse av något. Vidare ger det en möjlighet att skapa alternativa konstruktioner av jaget och händelser i sin värld med hjälp av språket. Det medför att verkligheten alltid är föränderlig då vi genom språket skapar nya uppfattningar om olika fenomen. (ibid.)

Utifrån socialkonstruktionismen undersöker vi i denna uppsats mediernas verklighet. Viktigt att poängtera är dock att det finns olika verkligheter beroende på vems perspektiv man

studerar. Vi finner det särskilt relevant att undersöka mediernas verklighet i vår studie då media har ett inflytande över det samhälle som vi idag lever i.

4.2 Metod och metodologiska överväganden

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ ansats för denna studie. Kvalitativa metoder används som ett generellt begrepp för metoder som bygger på observationer, textanalys och intervjuer (Ahrne & Svensson 2015, s. 9f). Då syftet handlar om att undersöka hur media konstruerar ungdomsbrottslighet har kvalitativ innehållsanalys varit en lämplig insamlingsmetod för denna studie. Detta då vi valt att göra en undersökning genom att analysera texter i form av tidningsartiklar, vilket är en vanlig källa när det kommer till innehållsanalys (Boréus & Kohl 2018, s. 56). Genom att använda sig av kvalitativ innehållsanalys som metod för textanalys bryter man systematiskt ner och kategoriserar delar av innehållet för att få svar på sina forskningsfrågor (Boréus & Kohl 2018, s. 50). Metoden kan förstås delvis som induktiv vilket innebär att även om forskaren till att börja med utgår från förutsägbara breda teman eller forskningsfrågor låter man kategorier uppstå i arbetet med kodningen. (ibid.) Med en induktiv ansats rör sig forskaren från data till en teoretisk förståelse (Lundman & Graneheim 2017, s. 213).

4.3 Källkritik

Media är en plattform där stora mängder av information sprids dagligen och når ut till många människor. Vi är medvetna om att kritik kan riktas mot att använda empiri som kommer just från media. Det är också viktigt att belysa att tidningarna ägs av företag, som både har en maktposition och ett vinstintresse, något som kan missbrukas. Detta kan vidare påverka den information som publiceras, innehåll kan konstrueras för att väcka uppmärksamhet och som ett försök att locka läsare. Då studiens empiri består av tidningsartiklar i form av nyhetsartiklar, debattartiklar och ledare är det av stor vikt att ha i åtanke att tidningarna representerar olika politiska ideologier vilket vidare kan medföra vinklade artiklar.

En nyhetsartikel är en informerande text som beskriver en händelse och har till uppgift att på ett sakligt och objektivt sätt informera allmänheten. En debattartikel använder tydliga och sakliga argument, den har som syfte att argumentera och ta ställning i en fråga och få andra att hålla med. När det gäller ledarsidor så är dessa till för att bilda opinion och är en del i

tidningen där tidningens och redaktionens åsikter i politiska frågor uttrycks. Detta kommer inte att analyseras vidare i studien utan är något vi endast kommer ha i åtanke eftersom vi vill få ett bredare omfång av artiklar på ämnet. Vi har från början dock valt att sortera bort artiklar med endast direkta politiska uttalanden, artiklar där exempelvis en enskild politiker uttrycker sig. Detta då denna form av politiska uttalanden inte anses vara av relevans för studiens syfte, eftersom vi är intresserade av att undersöka medias renodlade konstruktion av fenomenet och inte politikernas användning av media som en slags megafon. Vi är medvetna om att det är en svår avgränsning att göra då politiken många gånger hör ihop med det media skriver, men vi har ändå försökt att göra den åtskillnaden.

4.4 Tidningarna

Nedan presenteras kort fakta om de tidningar som vi har valt för studien.

Aftonbladet

En kvällstidning som grundades av Lars Johan Hierta år 1830. Aftonbladet uppger själva att deras ledarsida är "oberoende socialdemokratisk" men att deras nyhetsredaktion inte har någon politisk färg. Deras vision är att vara: *"Sveriges mest engagerade nyhetskälla som värnar sanningen, granskar makten och ger dig inflytande genom journalistik"* (Aftonbladet 2007).

Expressen

Expressen är en kvällstidning som startades år 1944. Expressen utger sig själva för att vara en liberal tidning och skriver följande: *"Vi sätter nyheterna först. Vi ifrågasätter makten och ogillar allt som gör tillvaron trång och tråkig"* (Expressen 2017).

Svenska Dagbladet

Svenska Dagbladet är en morgontidning och grundades år 1884. Deras ledarsidor är av beteckningen "oberoende moderat" och uppger att de bland annat syftar till att *"initiera och utgöra en öppen arena för fri debatt"* (Svenska Dagbladet 2022).

4.5 Urval

I samband med kvalitativ forskning är målstyrda urval vanligast förekommande (Bryman 2018, s. 495). Vidare innebär det att urvalet har en direkt koppling till de forskningsfrågor som har formulerats, det vill säga att forskningsfrågorna ska styra vilket material som väljs. (ibid.)

Den empiri som har använts för studien består av tidningsartiklar från Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet. Till en början ingick även Dagens Nyheter i urvalet av tidningar, denna fick sedan plockas bort då vi inte kunde komma åt alla artiklarna utan att köpa en prenumeration. Dessa tre tidningar har valts ut då de är rikstäckande och därmed ger en större variation av information till skillnad från om vi hade valt att använda lokala tidningar. Vi kommer på så sätt bort från ett lokalt fokus och det insamlade materialet speglar mediernas verklighet i stort. Vi har inte gjort någon skillnad på om tidningarna är en morgontidning eller kvällstidning utifrån ovanstående argumentation. Vi har använt oss av ett digitalt svenskt nyhetsarkiv, Mediearkivet (Retriever Research), för att söka fram vårt material. De tidningsartiklar som har inkluderats i studien var publicerade under perioden 2019-01-01 - 2022-11-14. Vi ville undersöka den nutida framställningen av fenomenet i tidningarna varpå vi började med att söka fram artiklar från det aktuella året, det vill säga endast artiklar från år 2022. Vi gick sedan bakåt i tidsintervallet för att få ett tillräckligt omfattande material för vår undersökning, vilket resulterade i ovanstående period. Vi gjorde inte skillnad på om artiklarna var skrivna i tryckt press eller webb. Samtliga artiklar hade ungdomsbrottslighet som genomgående tema. För att få fram beskrivningar av vad vi avser att undersöka användes sökorden *ungdomsbrottslighet** och *ungdomsbrottsling** och alla träffar inkluderade därför något av dessa två ord.

Urval 1

Vår första sökning bestod av ovanstående grundkriterier. Vi bestämde oss för att ta bort alla de artiklar som endast innehöll politiska uttalanden och även debattartiklar, ledare och krönikor valdes bort. I de artiklar där fenomenet endast förekom som exempel eller som bisats exkluderades då dessa bedömdes innehålla för lite material för att kunna analyseras. Sökningen gav 91 träffar som vi överskådligt, var för sig, läste igenom varpå 44 respektive 38 artiklar valdes ut. Vi gick igenom de utvalda artiklarna mer noggrant, denna gång tillsammans. Vi letade efter beskrivningar av fenomenet ungdomsbrottslighet eller ungdomsbrottsling och sorterade bort de som inte var tillräckligt innehållsrika samt de debattartiklar, ledare och krönikor som vi missat vid den överskådliga läsningen. Även

snarlika dubletter i form av rapportering av *samma* nyhet togs bort. Efter att gemensamt sorterat bland dessa hade vi ett omfång på 18 artiklar.

Vi insåg att vi gick miste om relevanta beskrivningar av fenomenet varpå vi valde att inkludera debattartiklar och ledare i urvalet eftersom dessa är en stor del av tidningarnas innehåll. Vi valde dock att fortsatt exkludera direkta politiska uttalanden eftersom politiken i fråga inte är det centrala i vår studie, även krönikor exkluderades då dessa ansågs vara för personligt speglade av skribenten i fråga. Även dubletter lades återigen in då vi kommit fram till att slumpa fram vårt urval i ett senare skede. Om en artikel dock fanns publicerad både i tryckt press och webb i samma tidning, togs en av dessa bort. Urvalet bestod nu av 40 artiklar. Efter en närmare genomgång av artiklarna sorterades ytterligare några bort och vi hade nu ett urval om 28 artiklar. Vi gjorde sedan en ny sökning med följande mening *ungdom och kriminell** för att eventuellt inkludera ytterligare artiklar som hade relevans för studien. Vi fick då ett urval om 59 artiklar varav 18 stycken valdes ut. Totalt hade vi nu ett omfång på 46 artiklar (28 + 18) för studien: (19) Aftonbladet, (10) Expressen och (17) Svenska Dagbladet.

Urval 2

I urval 2 genomfördes ett slumpmässigt urval med 8 artiklar från respektive tidning. Detta då vi ville ha ett lika stort omfång artiklar från varje tidning med i undersökningen. Alla artiklar ur urval 1 bedömdes vara relevanta och tillräckligt innehållsrika för att kvalificera i undersökningen. Då vi inte ville styra över just vilka artiklar som skulle väljas ut från respektive tidning var det enklaste sättet att slumpa fram dessa. Artiklarna slumpades därför fram, oberoende av innehållet och gjordes med hjälp av ett digitalt verktyg vid namn Slumpgenerator. På detta vis undvek vi även att ta ställning till de dubletter som fanns i urval 1. De 24 artiklar som slumpades fram presenteras i *Bilaga 1*.

4.6 Analysmetod

För att analysera vårt empiriska material behövs en lämplig analysmetod. Det finns flertal alternativa tillvägagångssätt när det kommer till analysarbete och tematisk analys blev vårt slutgiltiga val. Den tematiska analysen ansågs som lämplig då den är flexibel eftersom man låter materialet styra vilka olika teman som blir synliga utan att en förutbestämd teori sätter ramarna (Braun & Clarke 2006, s. 4). Tack vare detta är tematisk analys kompatibel med bland annat konstruktionistiska synsätt. Tematisk analys är en metod som hjälper forskaren att

identifiera, analysera och rapportera olika teman i forskningsmaterialet som fångar något av intresse som står i relation till forskningsfrågorna (Braun & Clarke 2006, s. 6). Detta kan göras både på ett induktivt eller deduktivt sätt (Braun & Clarke 2006, s. 12). Det induktiva tillvägagångssättet innebär att temana är starkt kopplade till själva datan som kodas utan att försöka passa in i en redan befintlig teori. Viktigt att notera är dock att datan inte kodas i ett kunskapsteoretiskt vakuum, forskaren kan inte helt frigöra sig från sina teoretiska och epistemologiska förbindelser. (ibid.) Bryman (2018, s. 702) framhåller att den tematiska innehållsanalysen inte har några tydliga tekniker till skillnad från andra strategier som grundad teori eller kritisk diskursanalys. Därför kommer vi i nedanstående avsnitt vara noggranna med att redogöra för våra tillvägagångssätt och för varje steg i vår analysprocess.

4.6.1 Kodning

Vårt första steg var att gå igenom hela materialet ett flertal gånger för att bekanta oss med det. Materialet lästes sedan igen och i detta steg gjordes kontinuerliga notiser i artiklarna som antecknades vid sidan av. Vi lät nu olika koder uppstå under läsningen, vilket innebär att man gör en slags katalog över termer som bidrar till tolkningen av materialet (Bryman 2018, s. 700).

Vår ambition har varit att till en början vara så öppna som möjligt i kodning av materialet, det innebär att vi har kommenterat materialet spontant och inte funderat direkt över helheten (Rennstam & Wästerfors 2015, s. 224). Vi ska dock understryka att eftersom vi har varit inlästa på teori och tidigare forskning kan vi inte vara helt neutrala trots att det har varit ambitionen. Svensson (2015, s. 210) understryker att forskaren utgör sitt eget verktyg för att samla in data och analysera det. All data måste fångas upp av den enskilda forskaren och passera genom hans eller hennes sinnesorgan varpå forskaren själv ger mening åt sitt material. (ibid.) Vi är införstådda med att om någon annan hade kodat vårt material hade ett annat resultat kunnat presenteras eftersom ett och samma material kan tolkas på olika sätt beroende på forskningsprojektets frågeställningar, forskarens förkunskaper och det valda teoretiska perspektivet (Svensson 2015, s. 211). Kodningen skedde i det initiala skedet var för sig, för att sedan jämföras med varandra. Detta gav oss en trygghet då vår enskilda kodning överensstämde med varandras. Koderna som funnits i materialet är följande: *normalisering, ungdom som offer, ungdom som gärningsman, förebyggande, samhällsfara, riskfaktorer, bakom lås och bom, utsatta områden, samverkan och politik.*

4.6.2 Tematisering

Efter arbetet med de olika koderna påbörjades arbetet med att skapa större teman av dessa. Braun och Clarke (2006, s. 10) menar att forskaren själv har en aktiv roll när det kommer både till att identifiera och definiera vad ett tema är. Det är något i empirin som upplevs av forskaren vara av vikt och ett tema står i relation till forskningsfrågorna. Antalet uppräknningar av en och samma kod är således inte det intressanta utan det är istället om temat kan fånga något som anses relevant i relation till forskningsfrågorna. Nästa steg var att definiera och namnge våra teman. (ibid.) Detta skedde genom att vi först lade ihop de koder som vi ansåg hörde ihop i olika högar för att sedan prova oss fram med olika teman och storlekar. Följande teman och subteman valdes: (1) Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem med subtemana *den eskalerande brottsligheten, utsatta områden* och *överdrivna exempel*, (2) Offer eller folkdjävul? med subtemana *ungdom som folkdjävul, ungdom som offer* och *sociala risker*, (3) Åtgärder med subtemana *bakom lås och bom* och *samverkan och förebyggande arbete*, (4) Experter och moralpanik.

Nästa steg var att applicera vår teori på materialet. Detta gjorde vi med hjälp av ett tolkningsschema, se *Bilaga 2*.

4.7 Förförståelse

Valet av ungdomsbrottslighet som huvudämne har sitt ursprung i tidigare erfarenhet med målgruppen barn och unga. Båda har ett intresse för barn och unga som väcktes genom vår verksamhetsförlagda termin där en av oss kandiderade på Socialtjänsten Barn och unga och den andra som kurator på skola.

Vi båda har arbetslivserfarenhet av socialt arbete, framförallt i form av handläggare på ekonomiskt bistånd där vi båda har vikarierat under utbildningens gång. En erfarenhet i form av myndighetsutövning som innebär att vi har ett visst perspektiv, till exempel har vi en uppfattning om hur olika lagar och riktlinjer påverkar arbetet samt hur det är att arbeta med den sekretesslagstiftning som finns.

Uppsatsen utgår från en kvalitativ ansats med intresse att förstå hur svensk dagspress konstruerar ungdomsbrottslighet. Vi är medvetna om att vår förförståelse kan riskera att ha en

viss inverkan på vad vi lägger fokus på i tidningsartiklarna, men genom vår medvetenhet för detta har vi gjort vårt bästa för att vårt material och analys inte ska riskera att bli vinklat.

4.8 Metodens tillförlitlighet

Kvalitativ innehållsanalys kan bedöma trovärdighet på flera olika sätt (Lundman & Graneheim 2017, s. 222f). Ett sätt att bedöma trovärdigheten är utifrån begreppen giltighet, tillförlitlighet, delaktighet och överförbarhet. Begreppet giltighet handlar om att forskarens resultat ska lyfta fram de karaktäristiska som är representativt eller typiskt för det som man avsett att beskriva. Tillförlitlighets-begreppet syftar till forskarens förmåga att grundligt och specifikt redogöra för analysarbetet och det är av vikt att forskaren synliggör sin egna position under hela processen för att öka studiens tillförlitlighet. (ibid.) Delaktighet innebär att vara medveten om sin egna position och den påverkan det kan ha på materialet och det som studeras, därför behöver forskaren vara noga med att både ha närhet men också distans till materialet (Lundman & Graneheim 2017, s. 224). Distans är särskilt viktigt att kunna applicera när analysprocessen igång för att kunna urskilja olika mönster. Det sista begreppet för att bedöma trovärdighet är överförbarhet som handlar om att studiens resultat ska kunna appliceras på andra studier. För att kunna göra detta behöver forskaren noggrant redogöra för studiens alla olika steg, exempelvis urval och datainsamling. (ibid.) Vi har under hela uppsatsen varit noggranna med att tydligt redogöra för processen och hur varje del har gått till, detta för att den som tar del av uppsatsen också ska kunna granska och följa processen steg för steg. Vi vill uppmärksamma att vi inte kan dra några konkreta slutsatser av konstruktionen av hur media påverkar människors livssituationer utan detta är något som vi endast kan resonera kring.

4.9 Etiska överväganden

Individskyddskravet är en självklar utgångspunkt när det kommer till forskningsetiska överväganden (Bryman 2018, s. 170). Individskyddskravet består av fyra olika principer, en av dessa är *informationskravet* som innebär att alla personer som deltar i undersökningen ska informeras om undersökningens syfte, att deltagandet är frivilligt och att de när som helst har rätt att avbryta sin medverkan. (ibid.) Då vi har valt att göra en kvalitativ innehållsanalys av texter, mer specifikt i form av tidningsartiklar, som är avsedda för allmänheten finns det egentligen inga specifika personer att informera om studien. I uppsatsens inledning har vi

använt oss av en brottmålsdom och i samband med att den inhämtades var vi tydliga med att informera domstolen om vad den skulle användas till och studiens syfte.

Samtyckeskravet är en annan viktig etisk princip som syftar till att samtycke ska inhämtas från alla som deltar (Bryman 2018, s. 170). Om personen är minderårig bör vårdnadshavares godkännande inhämtas. (ibid.) Vår empiri består av offentliga publikationer och därmed har vi inga deltagare i form av individer som behöver lämna sitt samtycke till oss. Materialet är skapat för att nå allmänheten och det blir i och med detta svårt för oss att be om samtycke hos alla dem som tidningarna skrivit om.

Personuppgifter och förvaringen av dessa är det som *konfidentialitetskravet* innebär (Bryman 2018, s. 170f). I de allra flesta fall är dessa uppgifter redan anonymiserade av skribenterna på tidningarna. I de fall där personuppgifter och namn har angivits har vi valt att själva göra en anonymisering, exempelvis har alla personuppgifter i brottmålsdomen tagits bort.

Den sista etiska principen är *nyttjandekravet* och syftar till att inhämtade uppgifter om enskilda personer enbart får användas för forskningsändamålet (Bryman 2018, s. 171). Detta är en princip som inte varit direkt relevant för oss då vi inte har material av den karaktären. Om vi istället hade valt att göra intervjuer hade detta krav varit något vi behövt ta hänsyn till.

I studiens analysdel presenteras de teman som vi har påträffat gällande hur ungdomsbrottslighet och ungdomsbrottslingar konstrueras i media. Som tidigare nämnt, är vi medvetna om att dessa teman är ett resultat dels av vår egen förförståelse och dels av våra frågeställningar. Vi vill poängtera att ett annat resultat hade kunnat presenteras om någon annan forskat på området. Det är också viktigt att uppmärksamma, trots att vårt syfte inte har varit detta, att de resultat vi funnit skulle kunna reproducera de negativa föreställningar som framställs av media gällande fenomenen. Vi är medvetna om dessa risker men med hjälp av tidigare forskning och vår teoretiska utgångspunkt har vi kunnat gå igenom och analysera materialet på ett systematiskt sätt vilket åtminstone gararderar oss från att inte helt och hållet aningslöst reproducera medias föreställningar.

4.10 Arbetsfördelning

Vi har strävat efter att skriva så mycket som möjligt gemensamt, detta för att skapa en så

tydlig röd tråd i uppsatsen som möjligt. Till största del har vi suttit tillsammans i skapandet av denna studie. Stundtals har vi skrivit individuella stycken och ansvarat för olika delar i exempelvis avsnittet om tidigare forskning. Dessa delar har sedan den andra skribenten läst igenom, kommenterat och gett feedback på. När vi gjorde vårt urval sorterades tidningsartiklarna först enskilt för att sedan gemensamt välja ut vilka som skulle ingå bland de som senare skulle slumpas fram och användas i analysen. Kodningen är till största del producerad gemensamt.

Naturligtvis har vi inte alltid varit överens om alla delar under uppsatsens gång. Det har dock varit till vår fördel att vi nästan helt uteslutande har suttit fysiskt tillsammans då detta har gjort att vi på ett naturligt sätt har kunnat föra diskussioner kring våra funderingar. Tack vare detta har det varit enkelt för oss att kommunicera kring det vi inte alltid varit överens om och på detta vis har vi kunnat komplettera varandra och resonerat oss fram till slutresultatet.

5 Resultat och analys

I följande avsnitt presenteras studiens analys och resultat. Detta med hjälp av fyra olika huvudrubriker som är följande (1) Ungdomsbrottsligheten som samhällsproblem, (2) Offer eller folkdjävul?, (3) Åtgärder, (4) Experter och moralpanik.

5.1 Ungdomsbrottsligheten som samhällsproblem

5.1.1 Den eskalerande brottsligheten

Tidningarnas beskrivningar av ungdomsbrottsligheten förknippas många gånger med den organiserade och gängrelaterade brottsligheten och de kriminella nätverken. Tidningarna ger en tydlig bild av att det gäller ett grovt och dödligt våld med en våldsam och allvarlig karaktär. I en artikel från Aftonbladet (2022-04-26) skriver skribenten att det handlar om en *blodig konflikt* mellan de olika kriminella grupperna Dödspatrullen och FLG. I en annan artikel från Aftonbladet (2022-10-16) uttalar sig polischef Kristoffer Olofsson om att det idag är ett dödligt våld på ett helt annat sätt och beskriver det vidare som ett oerhört våld. Här kan vi se ett exempel på hur brottsligheten beskrivs innebära ett *dödligt våld*, vilket ger läsaren en bild av att det är farligt. På snarlika sätt beskrivs brotten genom liknande termer i de allra flesta artiklarna. Genom att brotten beskrivs som våldsamma och dödliga nästan helt uteslutande i artiklarnas beskrivningar inges en bild av att brottsligheten är farlig. Ordet *idag* i ovanstående artikel talar om att detta är något som sker i stunden, att det är något som är pågående och blir därför ett allvarligt problem som måste lösas. Artiklarna framhåller också att brottsligheten idag är av en farligare karaktär än tidigare vilket exemplifieras med hjälp av nedanstående citat som understryker att ungdomsbrottsligheten *har blivit* grövre:

Ungdomsbrottsligheten har blivit grövre. Det handlar inte bara om snatteri och stulna mopeder utan också om tonåringar som beväpnar sig, säljer narkotika, rånar, misshandlar, våldtar - och mördar. (Expressen 2019-07-17)

Förstärkande ord är något som förekommer många gånger i artiklarna. Ett exempel på ett sådant är ordet *oerhört* som i en artikel placeras före ordet *våld*, som i sig är ett ord som framkallar fara. När ordet *oerhört* placeras framför ordet *våld* förstärks det ytterligare. Förekomsten av dessa förstärkande ord är ett tydligt mönster i artiklarna som dramatiserar

brottsligheten ytterligare. Ordet *eskalerande* är ett ännu ett exempel på förstärkande ord som presenteras nedan:

‘Vi har sett ett eskalerande skjutvapenvåld under de senaste två åren, skulle jag säga’.
(Aftonbladet 2022-10-16)

Vi kan förstå dessa förstärkande ord som att media överdriver fenomenet. Överdrifter är en bidragande faktor till moralpanik (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 21). Begreppet disproportionalitet syftar till att media som aktör bidrar till att fenomenet överdrivs i samhället. (ibid.) Detta är något som under analysens gång har förekommit i medias rapportering om ungdomsbrottsligheten, vilket vi kan få syn på genom ovanstående citat. Media kan med hjälp av dessa ord, som skulle kunna bidra till att skapa en överdriven bild, fånga läsarens uppmärksamhet som sedan vidare förstärker bilden av att brottsligheten är en fara för samhället. Enligt Cohens (2002, s. xxviii) teori är det media som sätter agendan genom att välja ut de avvikande eller problematiska händelserna som anses ha ett värde. Ohlsson (1997, s. 131) ger medhåll för detta då han poängterar att journalister använder olika tekniker när en nyhet framställs för att nyhetsvärdet är viktigt ur ett försäljningsperspektiv. Nyheter om kriminalitet och våld som därtill kan kopplas ihop med ungdomar anses ha ett högt sådant. (ibid.) Med detta som utgångspunkt kan vi förstå att medierna använder sig av förstärkande ord som en typ av teknik för att öka artiklarnas värde och således bidra till att konstruera begreppet ungdomsbrottslighet på ovanstående sätt.

I materialet kan vi hitta olika former av beskrivningar av ungdomsbrottsligheten som att den är systemhotande, sker på öppen gata, på dagtid, på folktäta torg och att skjutningarna kryper allt närmare de boende. I en artikel från Aftonbladet (2021-09-13) beskrivs skjutningarna som en pandemi vid sidan av coronapandemin. Bara genom att använda ordet *pandemi* görs en stark antydning om att skjutningarna är ett hot som snabbt breder ut sig över samhället. Vi skulle vilja påstå att ordet i sig har en stark betydelse, inte minst då coronapandemins framfart har präglat vårt samhälle under en längre tid och än idag är högst aktuell. Med dessa beskrivningar konstruerar skribenterna bilden av ungdomsbrottsligheten som en samhällsfara som eskalerat och som idag kan drabba vem som helst. Nedan presenteras ett exempel av detta:

Skjutningarna, framför allt i Stockholm, kryper allt närmare de boende. Det skjuts oftare på dagtid, på folktäta torg. (Aftonbladet 2021-09-01)

5.1.2 Utsatta områden

I beskrivningarna av den farliga ungdomsbrottsligheten och de grova brott som sker finns också starka kopplingar till landets utsatta områden och förorter. Dessa områden beskrivs som den plats där brottsligheten till största del äger rum och där landets unga män blir skjutna. Områdena beskrivs även vara präglade av ett stort mörkertal när det gäller de brott som begås. De ungdomar som bor och lever i dessa områden beskrivs också vara de som riskerar att hamna i kriminalitet. Rikspolischefen Anders Thornberg uppger till Expressen (2020-02-14) att ungdomarnas situation i de utsatta områdena inför framtiden är en ödesfråga.

En skribent från Svenska Dagbladet träffar en ensamstående mamma från Järvaområdet. Mammans båda söner är tvångsomhändertagna enligt *Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga* (LVU) då sönerna bedöms ha hotbilder mot sig. Mamman menar att Rinkeby inte är ett område som man önskar att ens barn ska växa upp i. Skribenten skriver att det är högsommar när de träffas i Rinkeby och att *dödsskjutningarna avlöser varandra*. Vidare säger mamman:

‘Om vita killar hade börjat skjuta mot varandra, då skulle saker hända. Istället kan föräldrar i Rinkeby inte sova ordentligt om nätterna. Folk har flytt från krig och bomber, men deras barn blir skjutna i Sverige’. (Svenska Dagbladet 2021-12-11)

I en artikel från Expressen (2020-10-16) ges en liknande bild av det som mamman från Rinkeby påstår. I artikeln skrivs det att brott i mer välbärgade områden väcker större reaktion än i de mer utsatta områdena. Förklaringen till detta finns hos brottsoffren som är mer etablerade i samhället och har en starkare röst. Vidare är ingressen till artikeln följande:

Nära de sjönära miljonvillorna i Mälarhöjden sprider en ungdomsliga skräck [...].
(Expressen 2020-10-16)

I samband med beskrivningarna av brottsligheten som farligare och grövre än förut beskrivs den nu också ske på platser där den tidigare inte har ägt rum, bland annat att den nu rör sig in

i mer välbärgade områden och att problematiken då får ett större gehör. För att moralpanik ska kunna uppstå menar Cohen (2002, s. xii) att det krävs en uppfattning om att det kan innebära konsekvenser för hela samhället. När skribenten väljer att skriva *nära de sjönära miljonvillorna* riktas uppmärksamheten mot att brottsligheten sker i välbärgade områden. Detta gör skribenten i ingressen av artikeln vilket är den del av artikeln som är till för att lyfta det viktigaste samt locka läsaren för vidare läsning. Detta kan ses som en strategi som media använder för att sätta fokus på att det är något som blir farligare när brottsligheten rör sig ut från förorterna och därmed kan vi förstå att det skapas en moralpanik eftersom uppfattningen blir att *hela* samhället nu är i fara.

5.1.3 Överdrivna exempel

Överdrivna exempel är en annan mekanism i moralpaniken som syftar till att de mest extrema exemplen porträtteras som om de vore generella (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 21). Många av våra artiklar presenterar olika händelser som ägt rum, exempelvis mord och rån. Nästan helt uteslutande är det brott med dödlig utgång. Eftersom majoriteten av brotten som presenteras är av denna grova karaktär kan det uppfattas vara ungdomsbrottslighetens generella typ av brott. Några exempel på händelser som förekommer i artiklarna presenteras nedan:

På fredagskvällen den 30 september sköts en 19-åring till döds i Ronna. (Aftonbladet 2022-10-16)

Två män rånades och en knivskars natten mot i går i Göteborg. En av dem, en 18-årig man, dog senare av sina skador. (Aftonbladet 2019-07-18)

Under natten till söndagen mördades en tolvårig flicka i Norsborg utanför Stockholm. (Expressen 2020-08-04)

Den 5 januari i år knivhöggs en ung man till döds på en fest i Täby. (Svenska Dagbladet 2019-03-04)

Människor flydde i panik när någon plötsligt började skjuta på köpcentrumet Emporia i Malmö i förra veckan. (Svenska Dagbladet 2022-08-29)

Utifrån ovanstående avsnitt om ungdomsbrottsligheten kan vi se att den målas upp som farlig och något som idag rör sig ut från de utsatta områdena. Brottsligheten beskrivs vidare som eskalerande och det går att se ett mönster, att tidningarna konstruerar ungdomsbrottsligheten som en samhällsfara. Med hjälp av Cohens (2002, s. 1) teori om moralpanik ges en förståelse för hur samhällen ibland verkar vara föremål för perioder av moralisk panik, exempelvis då en grupp definieras som ett hot mot samhällliga värderingar och intressen. Genom att ungdomsbrottsligheten dels konstrueras som farlig och dels som något som kan få konsekvenser för hela samhället kan vi göra tolkningen att det kan konstateras vara en samhällsfara. Någon behöver målas ut som ansvarig vilket i detta fallet blir gruppen ungdom, som vidare kan betecknas som folkdjävul.

5.2 Offer eller folkdjävul?

5.2.1 Ungdom som folkdjävul

Något som vi ser återkommande i artiklarna är att ungdomarna porträtteras som skurk, eller snarare som *folkdjävul*. Ungdomen tillskrivs starka egenskaper som våldsam, hämndlysten, obrydd, hänsynslös och farlig. Media ger oss således en bild av ungdomarna som ondskefulla, detta likt Edelmans (2001, s. 113f) resonemang om att gärningsmän gärna målas upp på ett iögonfallande vis och vanligen uppfattas som onda. Exempelvis:

Tonåringarna torterade och förnedrade sitt offer. (Expressen 2019-07-17)

Med utgångspunkt i vår teori om moralpanik och Cohens begrepp folkdjävul är det möjligt att koppla medias framställning av ungdomsbrottslingen som våldsam och som ansvarig för oron som ungdomsbrottsligheten medför, till just bilden av dem som folkdjävul. Begreppet folkdjävul är den grupp som tillskrivs ansvaret för den samhällsfara och oro som finns i samhället (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 19). Ungdomsbrottslingen kan vi förstå som ansvarig för den brottslighet som beskrivits i tidigare avsnitt och som utgör en samhällsfara. (ibid.) Estrada (2022, s. 412f) redogör för en liknande bild av gärningsmannen i sin studie där våldet beskrivs som ökande och allt grövre och där gärningsmannen framställs som oberäknelig och känslökall. I nedanstående citat exemplifieras detta:

Tonåringen Tommy är på T-centralen med en kompis när ett främmande killgäng tycker att de stirrar. På övervakningsfilmen syns hur en i gänget, 17 år gammal, sätter

på sig handskar och närmar sig Tommy och hans kompis. 17- åringen är narkotikapåverkad. - Varför kollar du på mig? Han drar fram en kniv ur jackfickan, fäller upp den med ena handen och hugger Tommy i hjärtat. (Svenska Dagbladet 2020-11-10)

I en annan artikel från Aftonbladet (2021-09-13) beskrivs skjutningarna generellt sätt ha sin grund i en struntsak som ska lösas av unga, drogpåverkade killar med skarpa vapen. Detta stärker uppfattningen om att våldet sker oprovocerat, genom att beskriva det som en "struntsak". I båda citaten finns dessutom vapen, något som tyder på att det är grovt våld det handlar om och som förstärker bilden av ungdomsbrottslingen som farlig.

Vidare presenteras en bild av ungdomen som motiverad; en ungdom som vill göra kriminell karriär, bygga sitt egna våldskapital, ta mandat och stiga i rang i gängen:

"Att brösta en fyra för att bli en hundragubbe". Det betyder att man är villig att ta fyra års slutna ungdomsvård för mord - för att bli en fullvärdig gängmedlem. (Expressen 2019-07-17)

Sammanfattningsvis blir det tydligt att ungdomarna konstrueras som folkdjävul och hålls ansvariga för den problematik som sker i samhället. För att moralpanik ska uppstå behöver någon pekats ut som lämplig fiende (Cohen 2002, s. xii). I detta fallet blir det ungdomarna. En roll som Estrada (1999, s. 5f) menar är vanlig för ungdomar som grupp att ta då ungdomar är den samhällsgrupp som befinner sig närmast de förändringar som sker i samhället, de får ofta symbolisera det problematiska i samhällsförändringen och kanalisera den oro som finns kring samtiden. Denna beskrivning går även att förstå utifrån straffandeperspektivet där hela ansvaret för kriminaliteten läggs på ungdomen själv (Estrada, Flyghed & Nilsson 2022, s. 22).

5.2.2 Ungdom som offer

I kontrast till konstruktionen av ungdomen som folkdjävul konstrueras även ungdomarna i ett annat ljus, som offer. Det framkommer en förståelse för de ungdomar som är kriminella och tidningarna beskriver dem på så sätt som offer för kriminaliteten och de kriminella gängen. I dessa sammanhang skildras de som lättpåverkade, rädda, pressade och utnyttjade. I dessa

sammanhang beskrivs ofta ungdomarna som barn eller pojkar. Att skribenterna skriver att de är *barn* är i sig något som vi menar ger läsaren en bild av att det handlar om en utsatt grupp, detta på grund av den generella samhällssyn kring vad det innebär att vara ett barn. Att vara barn innebär bland annat att man är i en beroendeställning till vuxna människor. Ett exempel på en artikel med beskrivningen finner vi nedan:

För de barn och unga som bor i utsatta områden. För de mammor som är livrädda att deras barn ska bli offer för eller dras in i kriminalitet. (Svenska Dagbladet 2020-10-05)

I Aftonbladets artikel (2022-01-03) kan vi se att gruppen benämns som att de saknar livserfarenhet vilket vidare kan tolkas som att de är just unga det handlar om, eftersom dessa egenskaper är typiska för unga personer. De beskrivs även ha en avsaknad av konsekvenstänk vilket kan tolkas som att de är lättpåverkade. Detta ger oss en förståelse kring varför gruppen vidare beskrivs bli utnyttjade och indragna i gängen. I artiklarna poängteras det ofta att de yngre *utnyttjas* och *dras in* i kriminella nätverk där de får göra "skitgöret" samt att de *används* som springpojkar vilket konstruerar en bild av att ungdomarna är ett verktyg, ett redskap för de kriminella. Till exempel:

Barnen får beröm, lockas av den kriminella livsstilen och av löften om pengar, om ett bättre liv och fina saker. Detta liknar rekryteringen av offer för människohandel. (Expressen 2020-05-26)

Ungdomen beskrivs många gånger ha en avsaknad av trygga vuxna relationer och tillhörighet. Samtidigt tillskrivs de gängkriminella egenskaper som att de är bra på det som samhället misslyckats med, att se unga och deras behov och att gängen snabbt fångar upp de vilsna och svaga, men inte i syfte att hjälpa. Detta exemplifieras nedan:

'I gänget erbjuds man en gemenskap och samhörighet, men i ett destruktivt syfte'. (Aftonbladet 2022-01-03)

För de som inte känner delaktighet i det svenska samhället och lockas av de parallella system som kriminella nätverk erbjuder. (Svenska Dagbladet 2020-10-05)

Kriminologen Amir Rostami forskar på gängbrottslighet och har i en artikel i Aftonbladet beskrivit det som att gängen ofta agerar som rovdjur. Detta genom att de siktar in sig på de personer som de identifierar som svaga. Vidare säger Rostami:

‘De letar efter personer som söker en tillhörighet. Det de gör kan likställas med grooming’. (Aftonbladet 2022-04-26)

Utifrån ovanstående redogörelse för ungdomar, både som folkdjävul och offer kan vi förstå ungdomsbegreppet som ambivalent. Gruppen utgör dels ett hot men är också utsatt. Att gruppen som utmålas som folkdjävul också kan vara offer är inte en koppling som vår teori innefattar. Vi tar istället hjälp av Estradas, Flyghed och Nilssons (2022, s. 22) omvårdnadsperspektiv. Med hjälp av perspektivet kan vi förstå medias bild av dessa ungdomar som offer för de kriminella gängen för att de saknar vuxna förebilder och tillhörighet. Faktorer som de inte själva kan styra över. (ibid.) Att de dras in i kriminella nätverk kan förstås som ett resultat av att samhället har misslyckats med att fånga upp dem, något som de kriminella gör istället.

5.2.3 Sociala risker

I ett flertal artiklar lyfts riskfaktorer som påverkar huruvida en ungdom hamnar i kriminalitet eller inte. De riskfaktorer som framhålls är bristande skolgång, svåra hemförhållanden, fel umgängen och användning av droger. Men också andra faktorer som sysslöshet. Nilsson och Bäckman (2022, s. 267f) hävdar att det finns vissa övergripande mönster när det gäller brottsligheten, mönster som är bestående. Bland annat att de som är mer brottsaktiva är just män, yngre personer och de som kommer från resurssvaga hemförhållanden. (ibid.) Detta är något som vi också kan urskilja i vårt material genom följande citat:

Droger, utebliven skolgång, frånvaro av en förälder, rymningar och våld har kantat hans tonårsliv. (Svenska Dagbladet 2022-08-29)

Denna beskrivning återges i en annan artikel i Aftonbladet där samma riskfaktorer lyfts och sedan påpekas det inte vara en sällsynthet i de fall där ungdomar blir kriminella:

Hans bakgrund är på många vis en karbonkopia av flera andra unga killar och män som ingår i kriminella nätverk. (Aftonbladet 2022-04-26)

Endast i en av artiklarna i vårt material presenteras det en händelse i form av ett brott där det framkommit att en tonårstjej varit inblandad. I det fallet har brottet begåtts tillsammans med två män och i övriga artiklar är det uteslutande det manliga könet som är beskrivet, vilket stämmer väl överens med Nilsson och Bäckmans resonemang om att män är mer brottsaktiva än kvinnor (2022, s. 267f). Förutom de övergripande mönster som redan presenteras kan vi urskilja att ungdomarna nästan helt uteslutande målas upp som en grupp unga killar som kommer från utsatta områden. Enligt teorin om moralpanik är media den primära källan till allmänhetens kunskap (Cohen 2002, s. xxviii). Likt detta beskriver Hallgrimsdottir et al. (2008, s. 121f) media som en samhällsfunktion som utbildar, underhåller och informerar. Därför är det av betydelse hur till exempel kön, klass och etnicitet framställs för den specifika grupp som beskrivs. En individ som tillhör den beskrivna gruppen kan direkt påverkas och få negativa konsekvenser av beskrivningen. (ibid.) Ohlssons (1997, s. 95) studie ger medhåll för detta då den visade att ungdomarna fick en negativ bild av sig själva främst genom den bild som media målade upp av dem. Utifrån detta kan vi göra tolkningen att det tidningsartiklarna presenterar kan få direkt negativa konsekvenser för de ungdomar som känner igen sig i de konstruktioner som skapas genom artiklarna. I vårt material kan vi förstå att det kan skapas förutfattade meningar kring unga killar i förorten då det framställs som att de är överrepresenterade bland de kriminella. Gruppen kan uppfatta att det är så samhället ser på dem och att de därmed får stämpeln, eller förväntningarna på sig att vara kriminell. Något som kanske gör steget in i kriminaliteten lättare? Vi vill synliggöra denna poäng med hjälp av en artikel från Expressen där vi får möta Abdulatif Jime som arbetar i kommunens fältgrupp med ungdomar. I artikeln framgår det att området har präglats av oro och vandalisering en längre tid och kommunen har därför bland annat gjort en satsning på att öka närvaron på gatorna, detta med hjälp av en fältgrupp. Abdulatif belyser att det ibland finns förutfattade meningar kring ungdomarna och uppger följande:

‘Jag skulle säga att många invånare tror att de ska göra något dumt bara för att de rör sig i stora grupper, men det är en annan kultur, det är så man umgås’. (Expressen 2020-07-11)

Vidare presenteras kommunpolisen Dan Carlsson i artikeln som uppger att det finns en tendens att utgå från att samlingar med ungdomar är en grogrund för kriminell aktivitet och ger medhåll för Abdulatifs resonemang. Vidare förklarar Abdulatif:

‘Jag tror man lastar de man kan se för allt ont som händer och det blir fel. Man måste vara försiktig med hur man uttalar sig. Det är lätt att skapa en hätsk stämning som kanske är oförtjänt’. (Expressen 2020-07-11)

I en ledare i Svenska Dagbladet skriver Susanna Silfverskiöld om hur det blir svårare att avstå brottsligheten när det är lätt att vara kriminell men svårt få jobb och anstränga sig på laglig väg. Hon menar att arbetsmarknaden är segregerad och skriver följande:

Och med det förändras långsamt moraluppfattningen. Kanske känns det lite mer okej att välja kriminaliteten för den som inte upplever sig ha chansen den lagliga vägen. (Svenska Dagbladet 2020-11-25)

Enligt Cohens mekanism objektivism fokuserar kritiker på specifika händelser inom fenomenet och faktiska sociala problem hamnar ofta i skymundan (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 21). Cohen menar att de bakomliggande sociala problemen kring varför ett fenomen uppstått inte undersöks. (ibid.) Vi kan se att många av artiklarna lyfter bakomliggande faktorer och risker i samband med rapportering om ungdomsbrottslighet. Även om de bakomliggande faktorerna generellt sätt inte är huvudfokuset i artiklarna, utan istället de specifika händelserna, så tas dessa många gånger upp. Vi kan inte urskilja något tydligt mönster kring huruvida det finns något samband mellan de sociala risker som lyfts och om ungdomen lyfts fram som en folkdjävul eller som offer. Enligt Cohens teori lämnas de sociala problemen utanför när det kommer till en moralpanik. Vi har kunnat urskilja något annat i vårt material, nämligen ett mönster i att sociala risker ofta lyfts fram som en förklaring till varför ungdomar hamnar i kriminalitet. Vår tidigare forskning ger medhåll för att bakomliggande sociala problem bidrar till att ungdomar hamnar i kriminalitet. Till exempel Ahlander (1959, s. 65ff) vars studie visar att ungdomar som växt upp i socialt utsatta områden eller under svåra hemförhållanden präglad av till exempel alkoholism, psykisk ohälsa, fattigdom eller våld i större utsträckning faller in i brottslighet än ungdomar som växer upp i trygga familjeförhållanden i gott ställda områden. I detta avseende finns en utvecklingspotential i teorin. Det är fortfarande specifika händelser i fokus i artiklarna men vi

kan också se att sociala problem nämns som riskfaktorer i samband med olika presentationer av händelser. Vi kan tänka oss att denna delen av teorin inte ligger i fas med hur samhället ser ut idag. Vi har tidigare nämnt att teorin behöver uppdateras då den inte är helt anpassad till hur dagens samhälle ser ut. Teorin som den ser ut idag menar att sociala problem lämnas utanför när media presenterar ett fenomen som moralpanik. Något som alltså inte överensstämmer med vårt material och där vi tänker att teorin behöver moderniseras.

5.3 Åtgärder

5.3.1 Bakom lås och bom

När det kommer till de lösningar som presenteras för ungdomsbrottslighet går det att urskilja ett tydligt och återkommande synsätt i artiklarna, att problematiken borde bemötas med hårdare tag. Exempelvis presenteras förslag som gör det tydligt att brottslingarna måste bort från gatan och därmed låsas in för att inte kunna fortsätta begå brott, att det finns ett behov av att dels skärpa lagstiftningen och dels införa ny sådan. Ungdomsbrottsligheten behöver bemötas med hårdare tag samt få snabba och kännbara konsekvenser. Synsättet exemplifieras nedan:

‘Alla åtgärder som gör att vi får bort kriminella från gatorna kommer att vara effektivt’. (Expressen 2020-02-14)

När allmänheten och media är överens om att en fara föreligger och att något måste göras, det Cohen kallar för *aktivt ingripande och social kontroll*, sätts det press på *agenterna för social kontroll* att agera (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 21). Agenterna för social kontroll innefattar bland annat polis och politiker, några som vi uppmärksammat återkommande uttalar sig om lösningarna på detta vis. Många gånger ger de oss bilden av att sätta “hårt mot hårt” och att ny lagstiftning behövs stiftas eller att den befintliga lagstiftningen måste skärpas, vilket är en vanligt förekommande åtgärd enligt Cohen. (ibid.) Även Pollack (2001, s. 103) överensstämmer med idén om att medierna är en stark faktor som påverkar kriminalpolitiken och sätter press på politikerna. Detta kan resultera i att aktörerna agerar för att det ska bli tydligt för allmänheten att något görs, oavsett om det är effektfulla lösningar som ger ett gynnsamt resultat eller inte. I en artikel från Aftonbladet (2022-01-03) kan vi läsa att slopandet av straffrabatten kan medföra press på de som är ännu yngre att utföra grova brott

eller ta på sig skulden för dem äldre gängkriminella. Kommunpolis Martin Lazar säger att det är nödvändigt och bra att man markerar tydligt från politiskt håll genom att ta bort straffrabatten. Det verkar som att det är viktigare att man markerar och visar att något görs åt problemet, trots medvetenhet om att det inte är de lösningarna som har egentlig effekt. Liknande poäng finner vi nedan där Stefan Hector, chef för polisens nationella operativa avdelning uttrycker sig:

‘I ett avgränsat perspektiv kan man konstatera att en kriminell som är inlåst inte begår brott, åtminstone inte i den offentliga miljön. På samhällsnivå kan jag inte bedöma om det fungerar. Men jag nöjer mig med att inkapacitering fungerar på så sätt att den som sitter inlåst inte begår brott i offentlig miljö’. (Expressen 2020-08-04)

Likt Cohens resonemang tyder vårt material också på uppfattningen om att det är av vikt att markera tydligt från politiskt håll, att man lyssnar på allmänhetens krav. Men också att hårdare tag kan vara ett spel för galleriet med syftet att samla politiska poäng. Oavsett vad faller ansvaret många gånger tillbaka på de sociala agenterna, det vill säga på polis och politiker. Vidare är det dem som sätter ramarna för vilka åtgärder som är möjliga att genomföra. Cohen menar att politikernas reaktioner ofta sker genom snabba processer för att ge en symbolisk bild av att man tar ansvar och därmed saknar lösningarna ofta välgrundade underlag (Gustafsson & Arnberg 2013, s. 17ff). Med hjälp av teorin skulle vi vilja påstå att det mönster som vi redogjort för kan förstås genom den press som media och allmänheten sätter på polis och politiker vidare leder till att de presenterar lösningar av denna karaktär.

5.3.2 Samverkan och förebyggande arbete

I kontrast till bilden av att lösningen ligger i att låsa in ungdomsbrottslingarna och få bort dem från gatorna presenteras även lösningen som mer komplex än så. I artiklarna går det att utläsa att det krävs en helhetssyn på problemet och att det krävs att flera olika instanser och aktörer samarbetar för att arbeta förebyggande och få bukt på problemet. Socialsekreteraren Mathilda Leijonberg menar att det inte finns några enkla lösningar och uppger att hon inte tror på tvångslagstiftning som en varaktig lösning, utan pekar istället på de mer konkreta metoderna där man kan arbeta med ungdomen och dennes motivation. Vidare säger Mathilda:

‘Det spelar mindre roll hur bra arbete jag gör på mitt kontor om inte samhället prioriterar och ser till helheten’. (Aftonbladet 2022-09-01)

I samma artikel får vi ta del av polismästare Jale Poljarevius åsikt. Han menar att sekretesslagstiftningen behöver ändras, för att polis och socialtjänst ska kunna få till ett bättre samarbete:

‘Rent teoretiskt kan det vara så att socialtjänsten vet omfattningen av vissa brott. Brott som kanske till och skulle kunna bli uppklarade. Men de delger oss inte detta, för att de inte vill göra det eller för att de anser att socialtjänstlagen är utformad på ett sätt så att de inte behöver göra det’. (Aftonbladet 2022-09-01)

I citatet kan vi utläsa mer än bara en önskan om ett bättre samarbete. Det framstår även som att det finns ett missnöje från polisens sida gentemot socialtjänsten. Polisen påpekar att socialtjänsten i vissa fall sitter på svar som hade kunnat hjälpa polisen att klara upp fler brott, men att socialtjänsten *inte vill* ge dem den informationen. Samverkansproblem mellan olika aktörer verkar således vara komplext, något som vi också vill exemplifiera med citatet och som vi kan se i flera andra artiklar.

En annan artikel som lyfter samverkan handlar om Bengtsfors kommun som nyligen påbörjat ett samverkansarbete mellan socialtjänst, skola och fritid. Carina Holmqvist, chef för individ och familjeomsorg uppger:

‘Vi försöker bland annat få i gång trygga vuxna som kan vara ute och föra sig i kommunen, som vid torget i Bengtsfors där ungdomarna befinner sig’. (Expressen 2022-07-06)

Något som återkommer i artiklarna är att de belyser vikten av vuxnas närvaro för att kunna återskapa trygghet och säkerhet i samhället. Detta i form av olika aktörer som polis, ordningsvakter, socialtjänst och fältassistenter. Men också genom “vanliga” trygga vuxna i området till exempel genom en synlig föräldranärvaro. Medhi Adnan Mossa arbetar som skolkurator på gymnasiet och som uppsökande behandlare med uppdrag åt socialtjänsten. Medhi berättar att han som ung själv lockades in i kriminalitet och att han idag arbetar med unga i riskzon för kriminalitet. Medhi säger följande till Aftonbladets reporter:

‘Jag såg egentligen inte upp till de äldre kriminella när jag själv var ung. Men de var de vuxna som fanns tillgängliga för att bygga relationer med för oss. De fanns i området 24-7’. (Aftonbladet 2022-01-03)

Citatet exemplifierar vikten av vuxnas närvaro och behovet av tillgängliga vuxna personer för de unga som saknar trygga vuxna och vuxna förebilder. Flera artiklar presenterar liknande resonemang och lägger vikt vid relationsarbetet med unga. Vad vi kan se när det kommer till vem som presenterar vilka lösningar i vårt material är att polisen och politiker är de som står för uppfattningarna att det behövs hårdare straff och ny lagstiftning. Även om en del poliser i artiklarna också påpekar det förebyggande arbetet som viktigt ser vi dock aldrig att någon från andra instanser som skola eller socialtjänst förespråkar hårdare straff. Detta kan vi förstå utifrån att polisen och politiker är just agenter för social kontroll och därmed måste markera att något görs, detta i form av de snabba och mer konkreta lösningarna som hårdare straff och skärpt lagstiftning. Kritikerna å andra sidan pekar på att dessa lösningar inte är varaktiga och att de saknar förankring i forskning. Att detta är något som agenterna inte har i åtanke stöds också av teorin.

Trots att vi i detta avsnitt redovisat att andra lösningar lyfts i artiklarna; det förebyggande arbetet, samverkan och relationsarbete, är det återkommande att media många gånger upprätthåller bilden av ungdomen som folkdjävul. För att illustrera detta tar vi hjälp av ett exempel:

En del av kommunens satsning innebär en ökad närvaro på gatorna. Man har därför förstärkt sin fältgrupp. Deras uppdrag är att möta barn och ungdomar i utemiljö.
(Expressen 2020-07-11)

Ovanstående citat är hämtat från ett stycke i Expressen som har följande rubrik: *Patrullerar gatorna*. I artikeln finns det ingenting under rubriken som beskriver att fältgruppen ska “patrullera gatorna”. Ändå är detta rubriken för stycket vilket ger läsaren en indikation på ett större eller mer omfattande problem som kräver att gatorna *patrulleras*. På grund av ordet patrullera konstruerar media en bild av att gatorna behöver patrulleras på ett sätt som soldater gör för att vakta snarare än att det behövs vuxennärvaro. Enligt Svenska Akademien betyder patrullera per definition att man bevakar ett område genom att systematiskt förflytta sig inom området, ofta utfört av polis eller militär. På detta sätt överdriver media bilden av

ungdomsbrottsligheten, utan någon faktisk grund. Möjligtvis som ett sätt att fånga läsarens uppmärksamhet och på detta vis sätta agendan och öka värdet på artikeln likt det som Cohen (2002, s. xxviii) presenterar.

5.4 Experter och moralpanik

Som vi tidigare redogjort för tillfrågats ofta experter inom olika professioner i artiklarna och de är till stor del baserade på experternas uttalanden. Det finns tydliga kopplingar till de myndigheter som utgör den sociala kontrollen i Sverige, som polis och politiker. Det förekommer även källor från andra myndigheter som socialtjänst, skola och rättsväsende. Bland annat finner vi polischef Robin Lorentz Allards uttalande om ungdomsbrottsligheten där han uppger en förståelse för att människor känner rädsla i sina bostadsområden:

‘Det är ju militära vapen med oerhört hög kraft - och så skjuter man med dem okontrollerat på öppen gata. Det är klart att det är livsfarligt’. (Aftonbladet 2022-10-16)

Detta är ett exempel på när media använder sig av en källa som är av åsikten att ungdomsbrottslighet är något farligt och ett problem som eskalerat i dagens samhälle. Experterna som uttalar sig menar att det behövs omfattande insatser för att komma till bukt med den oro som vi idag ser i samhället på grund av farlig brottslighet utförd av unga brottslingar, ofta i konstellationen av gäng. Syftet för medierna att använda sig av expertutlåtanden i sina artiklar är för att verifiera deras bild av att det pågår en farlig, eskalerande ungdomsbrottslighet på samhällets gator och torg. Att expertuttalande är en faktor för hur moralpanik uppstår blir tydligt i analysen (Cohen 2002, s. 1). Typiskt är också att medierna använder sig av källor som stödjer sin framställning av situationen (Cohen 2002, s. 9). Både när det gäller att beskriva ungdomsbrottsligheten, ungdomsbrottslingarna och de åtgärder som anses vara lösningen på fenomenet förekommer uttalanden från experter. Experterna har en viktig roll i att driva på moralpaniken och i 20 av 24 artiklar finns det uttalanden från experter. (ibid.) Att artiklarna består av expertutlåtanden i den omfattning som de faktiskt gör bekräftar detta.

6 Avslutande diskussion

6.1 Sammanfattning av resultat

Avslutningsvis kommer vi att presentera en kortare sammanfattning av hur denna uppsats har svarat på studiens syfte och frågeställningar. Studiens syfte var att undersöka hur svensk dagspress konstruerar ungdomsbrottslighet. Nedan kommer vi kort att redogöra för svaren vi fått på respektive frågeställning för att sedan diskutera dem.

Hur framställer tidningarna ungdomsbrottslighet?

Genomgående presenteras brottsligheten som dödlig och att det rör sig om mycket grova brott och på så sätt framställer media ungdomsbrottsligheten som farlig. För att förmedla denna uppfattning ytterligare använder sig skribenterna av förstärkande ord.

Ungdomsbrottsligheten är starkt sammankopplad till landets utsatta förorter, men i artiklarna får vi också bilden av att det är något som rör sig ut ur förorten och drabbar mer välbärgade områden, det är något som sprider sig över alla delar i samhället. När media presenterar olika händelser handlar det uteslutande om grova brott som många gånger har dödlig utgång och vi kan uppfatta det som att skribenterna använder sig av överdrivna exempel för att generalisera brotten som grova när det kommer till ungdomsbrottslighet. På detta sätt konstruerar dagstidningarna ungdomsbrottsligheten som en samhällsfara.

Vilka betydelser förknippas med ungdomsbrottslingar?

Vidare visar studiens resultat att olika betydelser förknippas med ungdomsbrottslingen. Vi kunde urskilja att ungdomsbrottslingar å ena sidan konstrueras som offer och beskrivs som naiva, rädda och en grupp som saknar konsekvenstänk. I artiklarna benämns de som barn eller pojkar vilket ger oss bilden av att det rör sig om en utsatt grupp. Å andra sidan konstrueras ungdomsbrottslingarna som skurkar, eller folkdjävlar utifrån Cohens teori om moralpanik. De målas upp som farliga och våldsamma med ett stort driv att göra kriminell karriär. I detta perspektiv verkar det som att de kriminella kan välja och vraka bland villiga ungdomar som gärna begår olika grova brott åt dem för att klättra i rang. Vidare framkommer olika sociala riskfaktorer som betydelsefulla för om ungdomar hamnar i kriminalitet eller inte.

Hur presenterar tidningarna olika lösningar?

I materialet fann vi att olika åtgärder och lösningar presenterades i samband med ungdomsbrottsligheten. Antingen i form av ett hårdare synsätt där det förespråkas strängare straff och det viktigaste verkar handla om snabba lösningar, ibland symboliska sådana, vilket ofta landar i resonemang om att få bort ungdomsbrottslingarna från gator, således genom inkapacitering. Studiens resultat visar att det är polis och politiker som representerar denna uppfattning, vilket kan vara ett resultat av den press som sätts från allmänheten och media. Lösningar presenteras också som ett komplext problem där det krävs en helhetssyn och där fokus ligger på samverkan mellan olika aktörer och vikten av ett välfungerande relationsarbete med ungdomarna. Vi fann också att vissa personer, de så kallade experterna, får en framträdande roll i media och att deras uttalanden verifierar medias bild av vad tidningarna skriver.

Vi kan se vissa likheter med vad tidigare forskning har presenterat på området. Bland annat att män är överrepresenterade i rapporteringen om brottslighet. Många av de lösningar som presenteras i artiklarna påpekar att det är viktigt att markera från politiskt håll och att man nöjer sig med inkapacitering, en lösning som fick gehör redan på 80-talet. Det är alltså inte någonting nytt att ungdomar målas upp som folkdjävlar och tillskrivs ansvaret för de negativa samhällsförändringarna på det sätt som vi funnit i vårt material. Det som dock skiljer sig mellan vårt resultat och tidigare forskning är att ungdomarna också synliggörs som offer. Det finns en förståelse kring varför ungdomar hamnar i kriminalitet, genom att presentera bakomliggande sociala risker och problem som en bidragande faktor. Vår forskning ger medhåll för att dessa faktorer påverkar, men menar dock att det är något som hamnar i skymundan i medias rapportering.

6.2 Avslutande reflektioner

Utifrån studiens syfte att undersöka hur svensk dagspress konstruerar ungdomsbrottslighet anser vi att vår uppsats lyckats uppnå just detta. Utifrån vårt insamlade material och genomförd analys vill vi påstå att vi kan bidra till en ökad förståelse för hur ungdomsbrottslighet konstrueras i media. Vi vill dock inte påstå att några generella slutsatser kunnat tas, detta utifrån studiens metodologiska begränsningar. Vidare vore det intressant att undersöka fenomenet i en mer omfattande studie för att kunna fånga ytterligare aspekter, till exempel vilka faktiska konsekvenser medias framställning av ungdomsbrottslighet har och

således få en större fördjupning kring ämnet, där vår studie skulle kunna vara en bra början.

Vi har genom arbetet med denna uppsats fått en större kunskap och förståelse för den betydande roll media har när det kommer till förståelsen för olika fenomen. Arbetet har därmed väckt tankar kring den roll och maktposition som skribenterna och tidningarna besitter. Vilken medvetenhet och kunskap finns när det kommer till artiklarnas påverkan, till exempel när en viss grupp utmålas på ett negativt sätt. Det får oss att ifrågasätta huruvida media agerar strategiskt eller om det faktiskt finns en okunskap och omedvetenhet kring hur deras innehåll kan påverka.

Avslutningsvis vill vi påminna om att ungdomsbrottsligheten under en lång tid har engagerat samhället, ett ämne som i hög grad har varit både omskrivet och omdebatterat i media. Under valrörelsen var det en av de viktigaste frågorna vilket bekräftar just detta. Moralpanik behöver givetvis inte vara obefogad, men om dagstidningarnas framställningar står i proportion till hur det faktiskt ser ut är inget vi kan svara på i denna studie. Men vi kan inte låta bli att ställa oss frågan om lagändringen kring straffrabatten kanske kan vara en produkt av moralpanik?

7 Referenser

Aftonbladet (2007) [<https://www.aftonbladet.se/omafotonbladet/a/VR68M1/kontakta-aftonbladet>] [Hämtat: 2022-11-23].

Ahlander, Björn O (1959) Juvenile Delinquency in Sweden. *Acta Sociologica*, 3 (2): 65-72.

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Malmö: Liber.

Boréus, Kristina & Sebastian Kohl (2018) Innehållsanalys I: Boréus, Kristina & Göran Bergström (red.) *Textens mening och makt - metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde uppl. Lund: Studentlitteratur.

Braun, Virginia & Victoria Clarke (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2): 77-101.

Burr, Vivien (2015) *Social constructionism*. Tredje uppl. London: Routledge.

Bryman, Alan (2018) Samhällsvetenskapliga metoder. Tredje uppl. Stockholm: Liber.

Cohen, Stanley (2002) *Folk Devils and Moral Panics - The Creation of the Mods and Rockers*. Tredje uppl. London: Routledge.

Curran, Declan, Robert Gillanders & Mounir Mahmalat (2022) Policymaking, Ideational Power and the Role of the Media. *Political Studies Review*, 20 (2): 250-254.

Dahlstedt, Magnus (2015) The Politics of Making Demands: Discourses of Urban Exclusion and Medialized Politics in Sweden. *International Journal of Politics, Culture and Society*, 28 (2): 101-117.

Edelman, Murray (2001) *The Politics of Misinformation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Estrada, Felipe (1999) *Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem - utveckling, uppmärksamhet och reaktion*. Avhandling. Stockholms universitet: Kriminologiska institutionen.

Estrada, Felipe (2022) Förändrad uppmärksamhet och reaktion. I: Felipe Estrada, Janne Flyghed & Anders Nilsson (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Femte uppl. Lund: Studentlitteratur.

Estrada, Felipe, Janne Flyghed & Anders Nilsson (2022) Inledning. I: Felipe Estrada, Janne Flyghed & Anders Nilsson (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Femte uppl. Lund: Studentlitteratur.

Expressen (2017) <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/>
[Hämtat: 2022-11-23].

Gustafsson, Tommy & Klara Arnberg (2013) Moralpanik som analytiskt verktyg i mediehistorisk forskning. I: Gustafsson, Tommy & Klara Arnberg (red.) *Moralpanik och lågkultur - Genus och mediehistoriska analyser 1900-2012*. Stockholm: Atlas.

Hallgrímsdóttir, Helga Kristín, Rachel Phillips, Cecilia Benoit & Kevin Walby (2008) Sporting girls, streetwalkers, and inmates of houses of ill repute: Media narratives and the historical mutability of prostitution stigmas. *Sociological perspectives*, 51 (1): 119-138.

Holmberg, Stina (2022) Påföljdssystemet för unga. I: Felipe Estrada, Janne Flyghed & Anders Nilsson (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Femte uppl. Lund: Studentlitteratur.

JuU5 2021/22. *Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet*. Betänkande av Justitieutskottet.

Kauranen, Ralf (2008) *Seriedebatt i 1950-talets Finland: en studie i barndom, media och reglering*. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Lundman, Berit & Ulla Hällgren Graneheim (2017) Kvalitativ innehållsanalys I: Birgitta Höglund Nielsen & Monica Granskär (red.) *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Tredje uppl. Lund: Studentlitteratur.

Malmö TR 2022-09-08/Mål nr B 3113-22.

McRobbie, Angela & Sarah Thornton (1995) Rethinking 'Moral Panic' for Multi-Mediated Social Worlds. *The British Journal of Sociology*, 46 (4): 559-574.

Nilsson, Anders & Olof Bäckman (2022) Social förändring och ungdomsbrottslighet I: Felipe Estrada, Janne Flyghed & Anders Nilsson (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Femte uppl. Lund: Studentlitteratur.

Ohlsson, Lars B (1997) *Bilden av den "hotfulla" ungdomen - om ungdomsproblem och fastställandet och upprätthållandet av samhällets moraliska gränser*. Avhandling. Hässleholm: Värpinge Ord och Text.

Pollack, Ester (2001) *En studie i medier och brott*. Avhandling. Stockholm: Institutionen för journalistisk, medier och kommunikation.

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) Att analysera kvalitativt material I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Malmö: Liber.

Ruigrok, Nel, Wouter van Atteveldt, Sarah Gagestein & Carina Jacobi (2017) Media and juvenile delinquency: A study into the relationship between journalists, politics and public. *Journalism: Theory, Practice, and Criticism*, 18 (7): 907-925.

Svenska Dagbladet (2022) <https://kundservice.svd.se/omsvd/> [Hämtat: 2022-11-23].

Svensson, Peter (2015) Teorins roll i kvalitativ forskning I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Malmö: Liber.

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1

Nr	Tidning	Titel	Skribent	URL	Datum
1	Aftonbladet	<i>De skjutet – för att inte själva skjutas</i>	Adam Westin	https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/JQxzMb/polisen-om-mordvagen-i-sodertalje-de-skjutet-for-att-inte-bli-dodade	2022-10-16
2	Aftonbladet	<i>Fördubblade straff – yngre kan pressas att mörda</i>	Jonas Grönvik	https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/28XEn4/fordubblade-straft--yngre-kan-pressas-att-morda	2022-01-03
3	Aftonbladet	<i>Bara 21 – och okänd torped</i>	Linda Hjertén	https://app.retriever-info.com/go-article/05734920220426c5daadcf8ae2bba2f9bb441681a88b8a/null/archive/search?type=jwt	2022-04-26
4	Aftonbladet	<i>Här värvas barn av gängen: 'Soc får inte säga ett skvatt till oss'</i>	Beri Zangana	https://app.retriever-info.com/go-article/05734920220901cada6b8dc01831620fbc4129548692c3/null/archive/search?type=jwt	2022-09-01
5	Aftonbladet	<i>Ungdomsligan omringar sitt offer - slår till vid bankomaten</i>	Klas Widestrand	https://app.retriever-info.com/go-article/00000120190610294814438/null/archive/search?type=jwt	2019-06-10
6	Aftonbladet	<i>'Måste få ett slut - har inte tid att vänta'</i>	Linda Hjertén	https://app.retriever-info.com/go-article/05734920210913cd46257f9b488878a145bb69921de7ec/null/archive/search?type=jwt	2021-09-13
7	Aftonbladet	<i>Populism att kräva höjda straff för unga</i>	Daniel Nordfjell, Sasha Matic & Pernilla Persson	https://www.aftonbladet.se/debatt/a/70XdQV/populism-att-krava-hojda-straft-for-unga	2020-08-19
8	Aftonbladet	<i>18-årig man rånmördad för en mobil</i>	Ebba Thorneus, Andreas Söderlund & Susanna Nygren	https://app.retriever-info.com/go-article/0573492019071886e2f60f9fac869f3470f58e548edf68/null/archive/search?type=jwt	2019-07-18
9	Expressen	<i>Det finns de som vet vem som sköt</i>	Mattias Knutson	https://www.expressen.se/nyheter/polischef-en-da-maste-unga-brottslingar-straftas-hardare/	2020-08-04
10	Expressen	<i>Sätt dit gängen som använder barnkurirer</i>	Thomas Ahlstrand, Maria Von Bredow & Mikael Thörn	https://app.retriever-info.com/go-article/00006020200526313642614/null/archive/search?sessionId=38fdec39-bf07-4669-b08b-b0abe445a862	2020-05-26
11	Expressen	<i>Ung artist misstänks för 39</i>	Kim Malmgren	https://app.retriever-info.com/go-article/00006020201016320900707/null/archive/search?sessionId=38fdec39-bf07-	2020-10-16

		<i>brott - liga härjar vid populär idrottsplats</i>		4669-b08b-b0abe445a862	
12	Expressen	<i>Gängmord är inte några pojkstreck</i>	Osignerad ledartext	https://app.retriever-info.com/go-article/0509102019071701ab899db77a5586a26c417cd1e206da/null/archive/search?type=jwt	2019-07-17
13	Expressen	<i>UNGDOMSBROTT EN RIVER SÅR I IDYLLEN</i>	Alfred Dikalow	https://app.retriever-info.com/go-article/05091020200711527a53a5824304d96b4f191f079e12cf/null/archive/search?type=jwt	2020-07-11
14	Expressen	<i>Rikspolischefens larm om ungdomsbrottsligheten</i>	Josefina Karlsson	https://www.expressen.se/nyheter/rikspolischefens-larm-om-ungdomsbrottsligheten/	2020-02-14
15	Expressen	<i>Expert: Unga har större förakt för vakter</i>	Text TT	https://www.expressen.se/nyheter/expert-unga-har-storre-forakt-for-vakter/	2019-03-31
16	Expressen	<i>“DE VILL VARA BÄST PÅ NÅGOT, DÅ BLIR DE BÄST PÅ ATT VARA SÄMST”</i>	Eva Rogsten	https://app.retriever-info.com/go-article/0509102022070661b5e117bb31fc1b793c49d13692e3ac/null/archive/search?type=jwt	2022-07-06
17	Svenska Dagbladet	<i>Susanna Silfverskiöld: Arbetsmarknadspolitik blir kriminalpolitik</i>	Susanna Silfverskiöld	https://app.retriever-info.com/go-article/01400620201125323204664/null/archive/search?type=jwt	2020-11-25
18	Svenska Dagbladet	<i>M gör bara halva jobbet mot brott</i>	Lena Rådström Baastad	https://app.retriever-info.com/go-article/01400620201005319962497/null/archive/search?type=jwt	2020-10-05
19	Svenska Dagbladet	<i>Unga kriminella placerades hemma i strid med riktlinjer</i>	Robin Folkö	https://app.retriever-info.com/go-article/0508032019030497ff8a13509e00629db751bf369940cd/null/archive/search?sessionId=38fdee39-bf07-4669-b08b-b0abe445a862	2019-03-04
20	Svenska Dagbladet	<i>Tove Lifvendahl: Ge hjälp till de barn som behöver</i>	Tove Lifvendahl	https://app.retriever-info.com/go-article/05080320191121f8bbf5eaa24500bec4d5e2b6fd387a6/null/archive/search?type=jwt	2019-11-21
21	Svenska Dagbladet	<i>“Saker skulle hända om vita killar börjat skjuta”</i>	Erika Hallhagen	https://app-retriever-info-com.ludwig.lub.lu.se/services/archive?canFetchDataOnDateSelectorChange=true&fromDate=2019-11-24&searchString=saker%20skulle%20hända%20om%20vita%20killar%20började%20skjuta&toDate=2022-12-27	2021-12-11

22	Svenska Dagbladet	<i>“Han gjorde precis det han hotat oss med - mördade”</i>	Åsa Erlandsson	https://app.retriever-info.com/go-article/0508032020111025230fc5ef45a34b38900783e0dd5820/null/archive/search?type=e=jwt	2020-11-10
23	Svenska Dagbladet	<i>“Beprövade metoder finns mot ungdomsbrott”</i>	Lottie Wahlin & Marita Jacobsson	https://app.retriever-info.com/go-article/01400620200219306795855/null/archive/search?type=jwt	2020-02-19
24	Svenska Dagbladet	<i>Löper risk att bli kriminella - en faktor pekas ut av forskare</i>	Frida Svensson	https://app.retriever-info.com/go-article/05080320220829d9358a100d9210e3650d1d4ee4172bc0/null/archive/search?type=e=jwt	2022-08-29

Alla artiklar i ovanstående bilaga är inhämtade mellan 2022-11-14 - 2022-11-25.

8.2 Bilaga 2

Begrepp	Begreppets innebörd	Koppling till empirin
Folkdjävul	En folkdjävul kan både vara en individ, en grupp eller ett ting och är den aktör som pekas ut som ansvarig för oordningen och den framkallade faran som blir den lämpliga fienden.	Ungdomarna <ul style="list-style-type: none"> - Skapar oro - Farliga - Vilja att skapa oordning - Anledningen till att det är oroligt i samhället
Massmedia (<i>aktörsgrupp</i>)	Viktig aktörsgrupp som sprider budskapet snabbt och effektivt.	Massmedia <ul style="list-style-type: none"> - Sprider budskap kring fenomenet
Agenter för social kontroll (<i>aktörsgrupp</i>)	Aktörsgrupp som består av polis, lagstiftare och politiker. När allmänheten och media är överens om att en fara föreligger, sätts det press på denna aktörsgrupp att reagera.	Polis och politiker
Allmänheten (<i>aktörsgrupp</i>)	Aktörsgrupp som är avgörande för att moralpanik ska uppstå.	Allmänheten
Moralentreprenörerna	Experter som får en framträdande ledarroll i media.	Experter (exempelvis) <ul style="list-style-type: none"> - Polis - Socialsekreterare - Åklagare
Aktivt ingripande och social kontroll	Krav från samhället att något måste göras. Antingen genom skärpt eller	I många artiklar finns direkta krav på att lagstiftningen måste ändras

	ny lagstiftning.	(hårdare straff, nya brott etc)
Disproportionalitet	Fenomenet överdrivs i samhället.	Dödligt våld
Hörsägen	Kritiker utgår från andras (överdrivna) bedömningar av problematiken utan att vara pålästa.	Exempelvis forskning/strängare straff
Objektivism	Undersöker inte bakomliggande faktorer. Fokuserar på specifika händelser.	Nästan alla artiklar presenterar specifika händelser
Överdrivna exempel	De mest extrema exemplen porträtteras som om de vore generella.	“De skjuter, spränger och mördar” - alltid grova brott